

Estudio métrico-prosódico y estilístico del liber i de *Christiados*, de Alexander Rossaeus

ROSARIO JIMÉNEZ ZABALEGUI

Universidad de Burgos

Recepción: 28 de febrero de 2023

Aceptación: 25 de marzo 2023

RESUMEN

El autor escocés Alexander Rossaeus escribió numerosos libros y tratados sobre materias distintas. Hemos llegado a conocer los problemas que le generó su punto de vista, que se mantenía en el conservadurismo, en un momento en el que parte de la sociedad y algunos estudiosos miraban hacia la modernidad y las nuevas tendencias. Nosotros vamos a trabajar en su amplio conocimiento de la lengua Latina, y del poeta Virgilio, conocido también como el Mantuano.

Rossaeus conocía y manejaba a la perfección el hexámetro dactílico, metro del que se sirvió Virgilio para componer su vasta obra. Así, en los centones que Alexander Rossaeus compuso, encontramos no solamente que en cada verso de su *Christiados* hay al menos una palabra de versos de Virgilio, sino que en la mayoría de ellos hay al menos medio verso que coincide, pero nunca pierde el ritmo del hexámetro. El arte de Rossaeus al componer sus versos es magistral y demuestra el conocimiento tanto de la obra de Virgilio como de la métrica y estilística que debe utilizar.

En un estudio pormenorizado, observamos que el autor de los centones no solo utiliza el vocabulario, sino que tiene estructuras muy parecidas en los versos y conoce

exhaustivamente, las figuras literarias y estilísticas de la poesía. Encontramos encabalgamientos, sinalefas, anástrofes, anáforas, polisíndeton y otras muchas, que quedan reflejadas en el estudio, con ejemplos de cada una de ellas. Del mismo modo, presentamos las cesuras y la escansión métrica que marcan el ritmo de cada verso.

Palabras clave: Rossaeus, christiados, escansión métrica, prosodia, estilística.

ABSTRACT

Scottish autor Alexander Rossaeus wrote a large amount of books and treaties on several different subjects. It's widely known that he had to face problems and delicate situations due to his conservative points of view, in a time when part of his society and many intellectuals had started to look ahead towards modernity and new trends.

We have here focused our attention on Rossaeus' wide knowledge of the Latin language, specifically of the Mantuan poet Virgil's work.

Rossaeus was an expert in the dactylic hexameter, a verse meter used by Virgil in his huge poetic poems.

In Alexander Rossaeus' centons we have verified that in every there is, at least, one word written by the Mantuan in every verse of Christiados, but in most of them half of the verse or more was taken by Rossaeus from Virgil's works without losing the hexameter rhythm.

The Scottish clergyman wrote his verses masterfully, giving evidence of his great knowledge of Virgil's works and his competence in metrics and stylistics.

In a detailed study we discover that A. Rossaeus not only uses the accurate vocabulary, but also builds similar structures and knows thoroughly literary and stylistic figures of poetry. We find and give examples of enjambements, sinalefas, anastrophes, anaphoras, polysyndetons and many others reflected all through our study. Besides, we detail the metric scansion and caesuras that mark up the rhythm of each verse.

Keywords: Rossaeus, christiados, metric scansion, prosody, stylistics.

Quiero dar relevancia al conocimiento de los autores que pasan desapercibidos por el desconocimiento de su persona y obra, hecho que ocurre por distintos motivos. En este caso pondré de manifiesto que Alexander Rossaeus fue relegado y apartado del número de autores sobresalientes por razones políticas y de pensamiento. Tachado de personaje controvertido y tendente al conservadurismo en ciencia y filosofía, entre otros estudios, solamente en su tierra natal, Aberdeen, en Escocia, se le ha dado la importancia a su trabajo y se le ha reconocido como un escritor plural en la temática y sabio en el conocimiento de la lengua latina y autores sobresalientes de esa lengua.

Sobre Alexander Rossaeus he presentado recientemente en esta misma revista, su vida y obra, profundizando en el Liber I de su obra *Christiados*, compuesta con la clara intención de evangelizar y hacer llegar la buena noticia de la salvación que contienen los libros de la Biblia.

Demuestra el gran conocimiento que tiene sobre el Latín y los grandes autores que escriben en esa lengua. Deja constancia de la sabiduría obtenida con gran trabajo, sobre Virgilio, autor del que toma sus versos para componer los centones en los que se recrea para escribir su obra. Nos muestra el perfecto manejo que tiene en la utilización de dáctilos y espondeos al formar los hexámetros dactílicos. No es menor el conocimiento mostrado de las figuras estilísticas y prosódicas que Virgilio utilizaba.

El estudio de todo este material me ha resultado grato y me trae a la memoria al profesor D. José Oroz Reta, que tanto tiempo invirtió en que todos los alumnos que cursamos los estudios, aprendiéramos a reconocer cada una de las características de la poesía latina.

ESTUDIO MÉTRICO-PROSÓDICO Y ESTILÍSTICO

El autor escocés Alexander Rossaeus escribió numerosos libros y tratados sobre materias distintas. Hemos llegado a conocer los problemas que le generó su punto de vista, que se mantenía en el conservadurismo, en un momento en el que parte de la sociedad y algunos estudiosos miraban hacia la modernidad y las nuevas tendencias. Nosotros vamos a trabajar en su amplio conocimiento de la lengua Latina, y del poeta Virgilio, conocido también como el Mantuano.

Rossaeus conocía y manejaba a la perfección el hexámetro dactílico, metro del que se sirvió Virgilio para componer su vasta obra. Así, en los centones que

Alexander Rossaeus compuso, encontramos no solamente que en cada verso de su *Christiados* hay al menos una palabra de versos de Virgilio, sino que en la mayoría de ellos hay al menos medio verso que coincide, pero nunca pierde el ritmo del hexámetro. El arte de Rossaeus al componer sus versos es magistral y demuestra el conocimiento tanto de la obra de Virgilio como de la métrica y estilística que debe utilizar.

En un estudio pormenorizado, observamos que el autor de los centones no solo utiliza el vocabulario, sino que tiene estructuras muy parecidas en los versos y conoce exhaustivamente, las figuras literarias y estilísticas de la poesía. Encontramos encabalgamientos, sinalefas, anástrofes, anáforas, polisíndeton y otras muchas, que quedan reflejadas en el estudio, con ejemplos de cada una de ellas. Del mismo modo, presentamos las cesuras y la escansión métrica que marcan el ritmo de cada verso.

1. ESCANSIÓN MÉTRICA

CRITERIOS DE NOTACIÓN MÉTRICA

A continuación, se presenta la escansión métrica y estudio estilístico de los versos de la obra. Se destacan, además, las figuras más características utilizadas por el autor.

Vamos a seguir el sistema generalmente conocido para la notación métrica de los versos, que consiste en anotar las cesuras con ||, las sinalefas con √ además de la notación normal de largas y breves. La práctica totalidad de los últimos pies son anceps, señalados como habitualmente se hace. Los diptongos vienen marcados en su primera parte.

El tipo de letra varía, pero es la que permite la aplicación utilizada para poder realizar las marcaciones de cantidad y puntuación que requiere la métrica.

ESTUDIO DE MÉTRICA DEL LIBRO I DE CHRISTIADOS DE ALEXANDER ROSSAEUS

Ille ěgō, qui || quōndām || grācīlī || mōdūlātūs āvēnā
 cārmēn, ět Aēgypto ā || gressūs || pēr inhōspītā sāxā
 pērquē dōmōs || Ārābūm vācūās || ět īnānīā rēgnā
 dēdūxī Ābrāmīdās; || ět nūnc hōrrēntīā Chrīstī
 āctā, Dēumquē cānō, || çāēfī qu p̄rīmūs āb ōrīs 5
 vīrgīnīs īn lāetāe || grēmīūm || dēscēndīt, ět ōrbēm
 tērrārūm īnvīsīt || prōfūgūs, || Chānānāeāquē vēnīt
 lītōrā, mūltūm īllē || tērrā || īactātūs ět āltō
 nī sūpērūm, || sāevī || mēmōrēm || Plūtōnīs ōb īrām;
 mūltā quōque īn || mōnt ěst || pāssūs || dūm cōndērēt ūrḃēm 10
 nām līgnō īncūbūit, || dīxīt || quē nōvīssīmā vērbā,
 ět sācrām ěf || fūdīt || mūltō || cūm sānguīnē vītām,
 ātque āusūs || pēnētrārē sīnūs || nīgrāntīs āvērnī
 sēd tāndēm || pātrīās || vīctōr || rēmēāvīt ād ōrās.
 Ēvērtīt || quē dēōs || Lātī, ět || gēnūs ōmnē lātīnūm 15
 Ālbānōsquē pātrēs || ātque āltā mōenīā Rōmāe.
 Mūsā mīhī || cāusās mēmōrā, || quō nūmīnē lāesō,
 quīdē dōlēns || rēx īpsē Dēum || tōt vōlvērē cāsūs
 īnsīgnēm || pīetātē vīrūm, || tōt ādīrē lābōrēs
 īmpūllīt? Ān || tāntās || cāelī || mēns ārdēt īn īrās? 20
 Certe īn sūprēmō || dīvūm || quē hōmīnūmquē fātōrē
 nūllae īrae īgnēscūnt, || nūllūs || dōlōr ōssībūs ārdēt:
 nūlla ěrāt īn || Chrīstō || fācīēs || scēlērīsvē dōlīvē
 vērum ōmnīs || frāus nōstrā fūit, || nīhīl īllē nēc āusūs
 nēc pōtūit || pātrārē nēfās; || nūmquam ěxcīdīt ō ě 25

frāus ūlla, aut || ūllī pōtuit || sūccūmbērē cūlpāe;
ūnūs ōb || nōxam ēt || fūrīās || lābētīs Ādāmī
hāec tūlīt, īnsīdūm || nīmīum dīlēxīt āmīcūm
ūrbs āntīquā fūit || clārī || cōgnōmīnīs īllām
fūndāvīt || Nīnī gēnītōr || Nīmbrōtūs, ēt āltō 30
āggērē mūrōrūm || cīnxīt Sēmīrāmīs ūxōr
Nīnī, tūm pōntēs || ēt prō || pūgnācūlā iūnxīt
bēllātrīx; || nōn īllā cōlō || cālāthīsvē Mīnērvā
fēmīnēās || ādsūetā mānūs, || sēd prōelīā vīrgō
dūrā pātī, || cūrsūquē pēdūm || prāevērtērē vēntōs 35
hāec ūrbs dīvēs ōpūm || stūdīs || que āspērrīmā bēllī,
quām Plūtō || fērtūr || tērrīs || māgīs ōmnībūs, ūnām
pōsthābītīs || cōlūisse ālīs; || hīc īllūs ārēā
hīc cūltūs fūit, hōc rēgnūm || Dīs gēntībūs ēssē
(sī quā fātā sīnānt) || iām dūm || tēndītquē fōvētquē 40
prōgēnīēm, || sēd ēnīm || Iūdāea ā sānguīnē dūcī
āudīērāt, || s̄tīgīās || ōlīm || quāe vērtērēt ārcēs:
hīnc pōpūlūm || lātē || rēgēm, || vērbōquē pōtētēm
vēntūrūm ēx || cīdīo īnfērī, || sīc vōlvērē Pārcās.
īd mētūēns || vētērūm || bēllōrūm hāud īnmēmōr, ōlīm 45
quōd cōntra Īsācīdās || prō cārīs gēssīt āmīcīs
nēc dum ētīām cāusae, || īrārūm || sāevīquē dōlōrēs
ēxcīdērānt ānīmō; || mānēt āltā mēntē rēpōstūm
īūdīcīūm || rēgīs || sūpērūm || dē sēmīnē lātūm
fēmīnēō, || quōd nēmpē cāpūt, || cōntūndērēt ānguīs 50
sūbīcērēt || quē mālūm || pēdībūs || fūrīālē drācōnīs
hīs sūpēr āccēnsūs || iāctātōs āequōrē tōtō
Chrīstūm cūm sōcīs, || tērrāe || que ēxtrēmā sēquētēs
Ārcēbāt || lōngē || Sōlīmī, || mūltōsquē pēr ānnōs.

Pēr vārīas aedēs, pēr tōt dīscrīmīnā rērūm	55
sānguīnē plācāntēs hōstēs, ānīmīsquē lītāntēs	
ērābānt āctī tērram ēt mārīa ōmnīā cīrcūm;	
tāntās mōlīs ērāt Sōlīmāeām cōndērē gēntēm!	
Iāmque ādēs, īncēptūm que ūnā dēcūrrē lābōrēm	
Ō dēcūs! Ō fāmāe mērītō pārs māxīmā nōstrāe!	60
Chrīstē Dēūs, pēlāgōquē vōlāns dā vēlā pētētī	
dā fācīlēm cūrsum, ātque ūdācībūs ādnūē cōeptīs	
ūt tūā īam tōtūm līcēāt mīhī fērrē pēr ōrbēm	
sōlā Sōphōclāeō mīrācūlā dīgnā cōthūrnō	
nōn ēgō cūctā mēis āmplēctī vērsībūs ōptō	65
nōn, mīhī sī līnguās cēntūm sīnt, ōrāquē cēntūm,	
fērrēā vōx; sēd sūmmā sēquār fāstīgīā rērūm,	
ēt prīma ēxpēdīām rēpētēns āb ōrīgīnē mūndī	
īnsīdīās Sātānāe, frāudēs ātque hōrrīdā bēllā	
īn Chrīstum ēt Chrīstī fāmūlōs: quōs īpsē prīusquām	70
dēscēndīt cāelō, tērrāe prāemīsīt īn ōrbēm	
ōptātās fūndāre ārcēs, ēt tēctā Sīōnīs	
mōlīrī que ārcem, ēt mīnībūs sūbvōlvērē sāxā	
quōs ōmnēs fērrō īnsēquītūr vēl frāudē fātīgāt	
prōptērēā pēndēt ōpēra īn tērrūptā, mīnāequē	75
mūrōrum īngēntēs, āequātāquē māchīnā cāelō	
nēc pōssūnt cōeptāe tūrrēs ādsūrgērē, dōnēc	
īpse ēxpēctātūs Sōlīmāeāe cōndītōr ārcīs	
vēnīt, ēt īnvīctā fābrīcāvīt mōeniā dēxtrā:	
quāe nēquē vīs hūmānā pōtēst, nēc īānūā Dītīs	80
vīncērē nēc dūrō pōtērūnt cōnūēllērē fērrō.	
Vīx ē cōns pēctūs pātrīās fēlīcīs īn āltūm	
vēlā dābānt mōestī, ēt spūmās sālīs āerē rūēbānt	

pātrēs p̄rīmāevī, īn vīdīā fallācīs āvērnī ēxpūlsī pātrīa, ēt iāctātī gūrgītē vāstō	85
īncērtī quō fātā fērūnt, ūbī sīstērē dētūr; quūm Plūto aētērnūm sērvāns sūb pēctōrē vūlnūs, ēxcītāt aēolīās mālēficā mēntē p̄rocēllās; dīsīcītquē rātēs, ēvērtītque aequōrā vēntīs. Scīlīcēt ūt iūstūm pōntō sūbmērgāt Ābēlēm,	90
quēm pūtāt ēssē dūcēm, Sōlīmāe quī mōeniā cōndāt p̄rōmīssae, āt que āltō Bābīlōnem ā cūlmīnē stēmāt īlle ērgo īngētēs īmīs ā sēdībūs ūndās īrārūm vōlūēns, īn Sīrtēs ūrgēt Ābēlēm, īlīdītquē vādīs ēt fūnērē mērgīt ācērbō,	95
quō rēgnūm Sōlīmāe stīgīās āvērtērēt ārcēs ēxācērbāt hūmūm tāurīs, ēt pūrā Cāīnūs sēmīnā crēdēbāt sūlcīs; sēd pāstōr Ābēlūs lānīgērās āgītābāt ōvēs hīrtāsquē cāpēllās. Hī pōsītīs ārīs dūm vōta ēx ōrdīnā sōlvūnt;	100
frūgūm p̄rīmītīās, ēt lībā fērēbāt ād ārās māiōr; āt hīc pīnguēs pēcūdēs ēt rītē sācrātās īn flāmmām iūgūlāns grātōs māctābāt hōnōrēs. Ēcce āutēm cāelō cēcīdērūnt crēbrā sērēnō fūlgūrē, cōrrīpūit trēmūlīs āltārīā flāmmīs	105
īgnīs āb āethērīō cāelī dēmīssūs ōlīmpō, quī mōllī tāctū sācrūm lāmbēbāt Ēbēlīs. Āugūriūm āgnōvīt iūvēnīs, dūplīcēsquē rēpēntē sūstūlīt ād cāelūm pālmās, ēt Nūmēn ādōrāt. Nōn tūlīt hānc spēcīēm fūrīātā mēntē Cāīnūs,	110
nēc Stīgīā rēgnātōr āquāe: quī vērbērātēctīs fūnērēās que īnfērrē fācēs sōlēt ātquē vēnēnūm	

invidiāe, ēt || cārōs || ārmāre īn prōeliā frātrēs,
 sānguineām īnspirāt || mēntēm || sūādētquē Cāinō
 prōtīnūs ūt frātrīs || spōliārēt lūminē cōrpūs. 115
 Illū autem ārdērēt || cūrāeque īrāeque cōquēbānt
 Cōcīti ē || mīssāe stāgnīs, || stīgīāque pālūdē:
 hāud mōrā fās || ōmne ābrūpēns, || ēt iūrā rēsōlvēns
 clām ferro īncāutūm || frātrēm || sūpērāvīt īn agrō
 īmpiūs, || hāssīt ēnīm || sūb pēctōrē vūlnūs, ēt ūdāe 120
 vōcis ītēr, || tēnūēm || que īnclūsīt sānguine vītām
 cōrpūs hūmō tēgēre, ēt || fōvēis ābscōndērē tāntūm
 spērāvīt || sē pōssē nēfās, || sēd quae ōmnīā nōvīt,
 quāe sīnt, || quāe fūerīnt, || quāe mōx vēntūrā trāhāntūr
 crūdēlēs, ārās† || rāiēctāquē ēctōrā f rrō 125
 nūdāvīt, || cāecūmquē dōmūs || scēlūs ōmnē rētēxīt.
 Ille autem || scēlērūm fūrīs || āgītāntībūs āmēns,
 cēu quōndām || tōrtō vōlītāns || sūb vēbērē turbō,
 quēm pūerī || māgnō īn girō || vācuā ātrīā cīrcūm
 īntēntī || lūdo ēxercēt: || ille āctūs hābēnā 130
 cūrīvātīs || fērtūr spātīs: || stūpēt īnciā turbā,
 īmpūbēsquē mānūs || mīrātā vōlūbilē būxūm;
 dānt ānimōs plāgāe; || nōn cūrsū sēnīōr īllō
 pēr rūpēs || sīlvāsque āgītūr; || trēpidūmquē sēquūtūr
 ārmātāe fācībūs || fūrīae ēt sērpēntībūs ātrīs 135
 sāepiūs ōccūrrīt || gērmānī frātrīs īmāgō
 trīstīs ēt ōrā mōdīs || āttōllīt pāllidā mīrīs:
 lātrōnem ād || pōenam īngēntī || clāmōrē rēpōscēns.
 ēt quīa frātērnūm || pōtāvīt tērrā crūōrēm
 fērt lāppās || trībūlōs || que īntērquē ītēntiā cūltā 140
 āspērā sīlvā sūbīt, || sēgnisque hōrrēscīt īn ārvīs

cārdūūs, || agrīcōlās || vānīs ēlūdīt āvēnīs
ēxspēctātā sēgēs, || quīn ēt lāpīs ōmnīā nūdūs
līmōsōquē pālūs || ōbdūcīt pāscūā iūncō
hāud ālītēr || Chrīstūm sūmmō || quōd hōnōrē cōlēbāt 145
hānc Dēūs īnvīdīa ēt || crūdēlī mōrtē nēcābānt
frātrēs Iūdāei || īn Dōmīnūm || gēns sēmpēr īnīquā,
ātque ōdīs || īnfēsā, || nēc ēxsātūrātā quīescēns.
Hīs pātrīā pūlsīs, || tōtque hōrrīdā fūnērā pāssīs
cūnctūs ōb hānc cāedēm || tērrārūm clāudītūr ōrbīs 150
hīs ētīām spīnīs || hōrrēscīt pāgīnā sācrā
lāppāequē || trībūlīque ādsūnt ||ātque āspērā sīlvā.
Sēd pōstquam īnfērī || rēx mōrtē pērēmīt Ābēlē,
quī iām fūndāvīt || sācrātōs sānguīnē mūrōs;
ōmnīpōtēns || nē cōeptā ōpēra || īntērrūptā iācērēt 155
ārtīficēs || ālīōs mīsīt, || quī mōenīā cōndānt:
Sēthūm, quī || dūplīcēm cāsūm || trīstēsquē rūīnās
mūndī dēs || crīpsīt gēmīnīs || īn pōstībūs; Ēnōs
hīc pīmo īnstītūtī || mōrtālēs rītē pīcārī.
Kēnām, Mālālēl, || Iārēd, tūm mīsīt Hēnōchūm, 160
sūblīmēm hūnc rāpūit || Pārādīsī ād āmōenā vīrētā. Lōngāevī
pālmās || nēcquīdquam ād sīdērā tēndūnt māiōrēs, || sāevītque
cānūm || lātrātūs, īn āurās;
ēt dīre ūltrīcēs || ūlūlārūnt sēdībūs īmīs,
īra īndīgnāntēs; || Plūtō frēmīt ōrē crūentō, 165
mōrtālem āds || cēndīsse īllūc, || unde ēxsūltāt īpsē.
Ēt quāmvīs || pātrīam āntīquām || spēs nūllā vīdēndī pātrībūs,
hīnc || tāmēn āetērnām || spērārē sālūtē
āusi, ātque ādfīctīs || mēlīūs cōnsīdērē rēbūs;
quōd pōstquam īnvīsām || lūcem hānc hōmīnēsquē rēlīnquānt 170

sēclūsūm nēmūs ēt || vīrgūltā sōnāntiā sīlvīs
dēvēniēnt tāndem, ēt || cūncī lāeta ārvā tēnēbūnt,
īncērtās || ūbī sūb zēphīrīs || mōtāntībūs ūmbrās
ādsīdūō || rēsōnāt cāntū || fōrmōsūs Hēcōchūs
ād sācrōs fōntēs; || ūbī mōllīs āmārīllūm 175
flōrībūs ēt || dūlcī ādspīrāns || cōmplēctītūr ūmbrā.
Hās Chrīstūs sēdēs, || hīc dēbitā prāemīā lāudī
īllīs prōmīsīt, || quī cīngēnt mōenībūs ūrbēm,
quīque ārcēs || āt tēctā cōlēnt || ēxcēlsā Sīōnīs.
Pōst hūnc Māthūšālēm || lōngāevūs mīttītūr; īllē 180
Iānūm nōn || ūllī vētērūm || vīrtūtē sēcūndūm
prōgēnūt; || cēntum āt || bīs dēnōs īnstrūt ānnōs
īmmanī scēlērūm || nūtāntēm pōndērē mūndūm
Iānūs, dīlūvīī || cāusās || ēt sīgnā dōcēndō
nām Plūto ādvērtēns || frūstrā se ōppōnērē iādīs 185
mūrōrum āggērībūs || nēc pōsse āvērtēre āpērtā
vī Sōlīmām, tācītīs || ōppūgnāt frāudībūs īllām,
āetērnām pācem hōc || prāetēxīt frāudēm
nēc nōn cōniūgīī || sīmūlātō pēctōrē tāedās
prāetēndīt, || nēmpē ūt gnātās || dē s īrpē Cāinī 190
iūngāntūr || gēnērīs Sēthī || dē gēntē crēātīs;
sīc mīscērē cūpīt pōpūlōs, || ēt pērfīdūs ūnām
ēssē vēlūt || Sōlīmīs || ūrbem āt Bābīlōnē prōfēctīs,
scīlīcēt ūt || Bābīlōn || prēmērēt dītīōnē Sīōnēm;
quōcīrcā cāpīt || īllē dōlīs, fāllītquē vēnēnō 195
sēthīdās mīscērōs; || fūrīt īngēns ōssībūs āestūs
pōstquam hāusēre ōcūlīs || fōrmā sūpērāntē pūēllās,
dūlcībūs īllēcēbrīs || tūrpiquē cūpīdīnē cāptī
īn fūrīās || īgnēmquē rūūnt, || āmōr ōmnībūs īdēm.

Ēx hīs prōgēnītī || sūnt vāstā mōlē gīgāntēs, 200
 Āetnāeī || frūstrās, cāelō || cāpīta āltā fērētēs.
 quīd scēlērūm faciēs, || ēt mōnstra īmmāniā dīcām
 tūrpēs cōncūbītūs, || cāedēs, || ātque ēffērā factā
 hōrūm cīclōpūm, || quāe iūstā cōncītūs irā
 ēlūit Ōmnīpōtēs, || mēdiōquē sūb āequōrē mērsīt. 205
 Tālīā cōnnūbiā ēt || tālēs cēlēbrānt hīmēnāeōs
 ēgrēgīūm Sēthī gēnūs, || ēt stīrpēs sāevā Cāīnī.
 Scīlicēt hāec pāx ēst, || quām rēx prāetēndīt āvērnī,
 ūt sōcēri ēt || gēnērī cōeānt || mērcēdē sūōrūm.
 Ūtquē cāīnīgēnāe || dōcētūr clādē pūellāe: 210
 quāe gēnūs ōmnē pēcūdūm dēdīt, || ōmnē vīrōrūm.
 Ērgō iūstītiā ēt || māgnūs pīetātē Nōāchūs,
 īnstār mōntīs ōpūs || dīvīnā nūmīnīs ārtē
 āedīficāns, || sēctā || cōntēxuīt ābiātē cōstās,
 hūc vōlūcrūm || pēcūdūmquē gēnūs || gēnūs ōmnē fērārūm 215
 ātque hōmīnēs || ōctō, || rēlīquōs || vōrāt āequōrē vōrtēx,
 īnclūsītquē cāvō, || lātērī pēnītūsquē cāvērnās
 īngētēs || ūtērūmquē cībō || pōtūquē rēplēvīt.
 Cōnvēnīunt || ūrsae īnfōrmēs, || fūlvīquē lēōnēs
 ē sīlvīs; || tūm sāevūs āpēr, || tūm pēssīmā tīgrīs, 220
 ēt gēnūs ōmnē cānūm, || quīn ēt gēnūs ācrē lūpōrūm
 āurītūsquē lēpūs, || tīmīdīquē sēquūntūr ōnāgrī,
 ēt līncēs vāriāe, īm || bēllēsque ād prōeliā cērvī,
 lānīgērāequē grēgēs, || ēt āmāntēs ārdūā cāprāe,
 quādrūpēdēsquē cītī, ēt || fōrtēs ād ārātrā iūvēcī. 225
 Sīc quāecūm || quē lēvēm vōlūcrīs || sēcāt āethērā pēnnīs
 īngrēdītūr || mīrūm dīctū || dīvīnītūs ārcām;
 āerīāequē grūēs, || ēt ōvāntēs gūttūrē cōrvī;

- accipitrēs sācŕi_ēt || cāndētēs cōrpōrē cīgnī;
 cōrnīx, quāe || plēnā plūvīām || vōcāt īmprōbā vōcē: 230
 quāeque ārgūtā lācūs || cīrcūmvōlītābāt hīrūdō;
 sōlāquē cūlmīnībūs || fērālī cārmīnē bībō
 sūetā quēri_ēt lōngās || īn flētūm dūcērē vōcēs.
 Quīn mēdiō cēlērēs || rēvōlānt ēx āequōrē mērgī,
 ātque ālīās || pēlāgī vōlūcrēs, || ēt quae Āsīā cīrcūm 235
 dūlcībūs īn stāgnīs || rīmāntūr prātā Cāīstrī,
 lītōraque hālcīōnēs || līnquūnt, || ēt ācānthīs sāfēllōs,
 ēt phīlōmēlā dāpēs, || ēt rāucāe rūrā pālūmbēs.
 Ēt gēmēre āerīā || cēssāvīt tūrtūr āb ūlmō,
 quīn ētīam ā pāstū || dēscēdēng ā mīnā m gnō 240
 cōrūōrum īncrēpūit || dēnsīs ēxērcītūs ālīs.
 Sēd nēquē quām || mūlta_ēspēcīēs, || nēc nōmīnā quāe sīnt
 ēst nūmērūs, || nēc ēnīm nūmērō || cōmprēndērē rēfērt.
 Nēc Dēūs hās vōlūit || fērūārī ā flūctībūs ōmnēs,
 sēd bīnae ēx || quōvīs gēnere_īn || grēdīūntūr īn ārcām; 245
 nāvītā nām || trīstīs nūnc hās, || nūnc accipīt īllās,
 āst ālīās lōngē || sēmōtās ārcēt ārēnā.
 Vīx sēse_īnclūsīt || quum_ēffūssīs īmbrībūs ātrā
 tēmpētās || sīnē mōrē fūrīt, || tōnītrūque trēmīsēunt
 ārdūā tērrārum_ēt || cāmpī: || rūit āsthērē tōtō 250
 tūrbīdūs īmbēr āquā, || dēnsīsquē nīgērrīmūs āustrīs.
 Prāetērēā āg || gēribūs rūptīs || Nēptūnūs āb āltō
 fērtūr īn āb || rūptūm cūmulō, cāmpōsque pēr ōmnēs
 īrrūit āerīōsque_ēvīncīt gūrgītē mōntēs.
 Stērnīt āgrōs, || stērnīt sātā lāetā, bōūmquē lābōrēs; 255
 prēcīpītēsquē trāhīt || sīlvās; || gēnūs ōmnē fērārūm
 ēt pēcūdēs, || Ārmētā, vīrōs; || nēc iam_āmplīūs ūllās

āpārēt tērrāe, || cāelum ūndīque, ēt ūndīque pōntūs:
sērvātī ēx ūndīs, || sōlum hī quōs ārcā tēnēbāt.
Sīc ārcām Chrīstūs Grāīs Ēcclesīa ēst 260
āt nōn hūmānīs mānībūs, || nōn ārtē māgīstrā
ēxtrūxīt || sēd mōrtē sūā, || vērbōquē pōtētī,
ātque hōc īnclūsōs || līgno ōccūltāvīt āmīcōs.
Dūm mārē prāe || rūmptūm pēlāgō || prēmīt ārvā sōnāntī,
dūm Dēūs īrārūm || s ūbmērgīt flūctībūs ōrbēm. 265
Ūtquē gūbērnātōr || mēdiā || nūnc Iānūs īn ūndā
ōmnē gēnūs pēcūdūm, || nēc nōn gēnūs ōmnē fērārūm
ātque hōmīnēs || līgno īnclūsōs, || pīctāsquē vōlūcrēs
pēr sāxā īncōlūmēs, || pēr tōt vādā cāerūlā vēxīt:
sīc Chrīstūs || līngo ādfīxūs || sērvāvīt āb ōrcō 270
dīlētām Sōlīman ēt || pēr sāxā lātētīā dūxīt
lītūs ād āethērīum, || pōrtūque ēxpōnīt īn āltō.
Ō fātē gēntē Dēum, || Sōlīmāeam ē flūctībūs ūrbēm
quī rēvēhīs nōbīs, || āetērnāquē mōenīā sērvās;
ēxpēctātē sōlō || Iūdāe || ārvīsquē Sīōnīs, 275
sīt mīhī cērtā dōmūs, || rēquīēs sīt cērtā lābōrūm;
fāc vīdēām pātrīōs || lōngō pōst tēmpōrē, fīnēs.
Dā tāndēm || pēlāgī cūnctōs || sūpērārē lābōrēs,
ēt mūndī || pērfērrē mīnās, tūmōr ōmnīs ēt īrāe
sūbsīdānt pōntī, || pātrīae dūm dūlcīs ād ōrās 280
vēlā dāmūs, || vāstūmquē cāvā || trābē cūrrīmūs āēquōr.
Pōstquam ōmnēs || pēlāgīquē mīnās, || cāelīquē tūlīssēt
īām sēnīōr Iānūs, || tōt tēmpēstātībūs āctūs;
ēmīsīt || tāndēm vōlūcrēm || dē nāvē cōlūmbām,
flūctībūs ōpprēssām || tērrām cāelīquē rūnā 285
ēxpōrārē iūbēns, || sī sēse āttōllērē rūrsūs

incipit ac montēs || apērire, ac vōlūerē fūmūm
 illā dīū || fēssīs arcām || cīrcūmvōlāt ālīs;
 nēc rēquiem īn || vēnīt pēdībūs, || nāmque ōmniā plēnīs
 rūrā nātānt fōssīs, || nēc ādhūc ēxhāustā rēsīdēt 290
 flūmīnā, || sē rūrsūs nōta || īn cūnābūlā cōndīt
 sēptimā sēd || pōstquām lūcēm || mōrtālībūs ālmām
 āurōra extūlērāt, || rādīsquē rētēxērāt orbēm
 ēmisīt || rūrsūs māgnūm || pēr īnānē cōlūmbām
 hāud mōrā sē || tōllīt cēlērēm, || līquīdūmquē pēr āurās 295
 rādīt itēr, || vīrīdī tādēm || sūpēr ārbōrē sīdīt.
 Dūm vērō || Iānūs cāelūm || spēcūlātūr ēt ālīs
 plāudētēm || vīsū sēquītūr || sūb nūbē cōlūmbām,
 ōsērvāns || quāe sīgnā fērāt, || quō tēndērē pērgāt;
 īn rōstrō vīrīdēm || dēcēpsīt āb ārbōrē rāmūm; 300
 mōxquē vōlāns tēnūēs || sē sūstūlīt ālēs īn āurās,
 ātquē rēdīt || rāmūm rēfērēns || fēlīcīs ōlīvāe;
 sūbsīdīsse ūndās || mōnstrāt, || pācēmquē rēpōrtāt.
 Hīc sēnīōr || Iānūs prīmūm || spērārē sālūtēm
 āusūs ēt ādflictīs || mēlīūs cōnsīdērē rēbūs. 305
 Sīc quāndō dīvīnae īrāe || dēnsīssīmūs īmbēr
 incūbūit mūdō, || mēdīōquē sūb āequōrē mērsīt
 hūmānūm gēnūs, || īn cāelō dēmīssā cōlūmba ēst
 ōrē fērēns pācem, ēt || rāmūm vīvācīs ōlīvāe.
 āurēus hīc ille ēst || fōlīs ēt vīmīnē rāmūs 310
 dīvīnī ēlōquī, || māgnūm ēt || vēnērābīlē dōnūm,
 quōd Chrīstūs nōbīs || dēmīssūs āb āethērē sūmmūm
 āttūlīt, āt mūdūm || sūbmērsūm ā mōrtē rēdūxīt,
 pōstquām prīmūm hōmīnēm || dēcēptūm mōrtē fēfēllīt
 rēx Plūtō, || stīgīōquē cāpūt || dāmnavērāt ōrcō; 315

sēptimā sēd || pōstquām stēllās || āurōrā fūgārāt,
 ēcce ĭtērum āstērīās || ēmīttūr ālēs ĩn āurās,
 ēplōrāre ūdās || tērrās; || ĩlla ārdūā pēnnīs
 āstrā pētīt, || nēc pōst ōcūlīs || ēst rēddītā ĩānī
 hīnc sīcam ĭntēllīgīt || tēllūrēm, || ēt cūnctā sērēnō 320
 ĩām cāelō || cōnstārē vīdēt: nēc fōntībūs āmnēs
 āmplīūs ērūmpūnt || āuctī plūvīālībūs āustrīs
 sānguīnā sīc || pōstquām vēntōs || plācāvīt ēt ĩmbrēs
 ĩrāe cāelēstīs || Chrīstūs, || nūbēsquē fūgāvīt,
 fērtūr ĩn āstrā vōlāns, || sūpērūmque ēnāvīt ād ārcēs. 325
 Ō pātēr, || hānc ānīmām || quūm tū dē cōrpōrīs ārcā
 dūxērīs, || ēt vērbō fēssōs || lāxāvērīs ārtūs;
 tūnc cēlērīēs ārās || trēpīdāe cōncēdē cōlūmbāe;
 dā pēnnīs fērrī || pēr ĩnānīā nūbīlā cāelī:
 ūt tēcūm āethērī || lūstrēm || cēlsa ātrīā tēmplī; 330
 ānnūūs ēxāctīs || cōmplētār mēnsībūs orbīs,
 ēx quō ĩāctārī || vēntīs ēt flūctībūs ārcā
 ōmnīpōtēns || vōlūt || ĩānī || mīsērātūs āb āltō;
 hāesīt ĩn || āerīs || Ārārātī mōntībūs ĩllā;
 quām vīcīnam āstrīs || sōbōlēs || dūm nēscīā ĩānī 335
 spētārēt || pōsthāec ĩmīs || dē vāllībūs, ārcām
 crēdēbāt rāptām || sūblīmēm ād sīdērā cāelī.
 Hānc fōrte ōb || cāussām || vētērēs || cēcīnērē pōetāe
 dēlēctōs hērōās || quōd pēr mārē vēxērāt Ārgō
 ĩncōlūmēs, || sūblīme ĭntēr || cāelī āstrā lōcātām. 340
 Sēd Chrīstī nāvīs, || cūī nūnc Ēcclesīā nōmēn,
 pōstquām dēfūnctā ēst || finēm, || pōrtūsquē tēnēbīt
 āethērīōs ōlīm, || quūm mūndī ēvāsērīt ūndīs
 Chrīstīādūmquē dūcēs || cāelēstīā vēxērīt ārvā;

omnīpōtēns || gēnītōr rērūm, || cūi sūmmā pōtētās, 345
 mōrtālem ērīpīēt || fōrmām, || māgnīquē iūbēbīt
 āethērīs ēssē fācēm, || quālīs Phōebāeūs Āpōllō
 ēt sōrōr ālmā rēgēns || spūmāntēm lūmīnē pōntūm.
 Ēt iām cēssāvīt || mīscērī mūrmūrē Pōntūs,
 ēmīssāmquē hīēmēm || vērūs Nēptūnūs ābēgīt 350
 cōllēctum hūmōrēm || zēphīrīs || spīrāntībūs hāurīt
 ēt iūbēt hībērnīs iām pārcērē flātībūs ēurōs.
 iāmquē ītērūm || lūcēm pēcūdēs || hāusērē, vīrūmquē
 tērrēā prōgēnīēs || ītērūm cāpūt ēxtūlīt ārcā,
 īmīssāequē fērās || sīlvīs, || ēt sīdērā cāelō; 355
 ēxcīpīt ēt rūrsūs || cāelī īndūlgētīā tērrās,
 pārtūrīt ālmūs āgēr, || zēphīrīquē rēpētībūs āurīs
 lāxānt ārvā sīnūs; || frōndēs nūnc ēxplicāt ōmnēs
 pāmpīnūs, ēt rūrsūs || nōvā prātā cōlōrībūs ārdēt.
 Iāmquē sēnēx ārcāe || pōrtām rēsērvāvīt, ēt īpsē 360
 dēfēssūs rērūm ēt māgnō || tēllūrīs āmōrē
 ēxīt, || ēgrēssōquē lābānt || vēstīgīā prīmā;
 ēt sōcī || tāndem ōptātā || pōtīuntūr ārēnā.
 Ēgrēdītūr || gēnūs ōmne āvīūm, || pēcūdūmquē fērārūmquē
 ād scōpūlōs || mērgī rēvōlānt, || ād flūmīnā cīgnī, 365
 ād sīlvās tūrtūr, || dēsērtā ād cūlmīnā pāssēr:
 ēt Scīllāe trēmūlīs || pētīērūnt āethērā pēnnīs.
 quās sēquītūr || sūblīmē vōlāns || ād sīdērā nīsūs
 nūnc tēpīdum ād || sōlēm pēnnās || īn lītōrē pāndūnt
 dīlētāe || Thētīdī hālcīōnēs, || nūnc nōctūā cāntūs 370
 ēxercēt || rūrsūm sērōs || ēt būcūlā cāelūm
 sūspīciēns pātūlīs || iām cāptāt nārībūs āurās,
 ēt cōrvī || prāetēr sōlītūm || dūlcēdīnē lāetī

īngēmīnānt līquīdās || prēssō tēr gūttūrē vōcēs
 āut quātēr, ātque āltām || sūprā vōlāt ārdēā nūbēm. 375
 Āvīā iām || rēsōnānt āvībūs || vīrgūltā cānōrīs
 ēt Vēnērēm || cērtīs rēpētūnt || ārmētā dīēbūs
 gārrūlā iām tīgnīs || nīdūm sūspēndīt hīrūdō
 cāndīdā plāudīt āvis || lōngīs īnvīsā cōlūbrīs
 lūstrā fērās rēpētūnt, || scāndūnt dūmētā cāpēllāe 380
 cētērā pāscūntūr || vīrīdēs || ārmētā pēr hērbās
 ēgrēssūs Iānūs, || cāelōquē pōtītūs āpērtō
 prīncīpīō || dēlūbrā fācīt, || pācēmquē pēr ārās
 ēxquīrīt, || māctāt lēctās || dē mōrē bīdētēs
 cōepīt īn āprīcīs || mōx cōllībūs ōrdīnā vītēs 385
 pōnērē, || mātūrāequē fūit || tūnc vīnītōr ūvāe
 sēd pōstquām || űīmīō || sēsē ēxhīlārāssēt Iācchō
 nōn ādsūētūs ādhūc || Āchēlōiā pōcūlā nūpēr
 īnvētīs || mīscēre űvīs; || iācēt ēccē sūpīnūs
 mēmbṛā dēō vīctūs, || tōtōsque ēxtēndītūr ārtūs 390
 sēd sīmūl āc || pūērī sōmnō || vīdērē iācētēm
 Chāmō vīpērēum īns || pīrāt || rēx Plūtō vēnērūm
 frātrībūs ūt rīdēs || mōnstrārēt tūrpiā mēmbṛā
 nāmquē prōcūl vēntīs || fēmōrī dēlāpsā iācēbāt
 quāe sūmūs prōprīō || cūm frātre ōbnūbīt āmīctū 395
 sīc Chrīstūs pōstquām || cārchēsīā spūmēā mūstī.
 Īrāe dīvīnae hāusīssēt, || dē stīpītē pēndēns
 cērvīcem īnflēxām || pōsūit, || sōmnōsque pētīvīt
 īllum ēt pēndētēm || pūērī, ēt rīsērē gēmētēm.
 Ēt rīdēt rūbrōs || rēvōmētēm pēctōrē flūctūs 400
 Tūnc Iānō dāt || iūrā Dēūs, || tūnc lēgībūs ōrbēm
 Fūndāvīt; || frātrēs ōdīō || cērtārē vētābāt

Āut cāpēre īnsīdīs || rēs frātrum, āut vērtērē prāedās
 Ūt pārcānt || scēlērārē mānūs || īn sānguīnē frātrūm
 Ūt cāstā mānēānt || sūb rēllīgīōnē nēpōtēs 405
 Ūt tūrpēs || vītēt thālāmūs, || vētītōsque hīmēnāeōs
 Vīscērā nē || vīvīs rāpīānt || ānīmālībūs; ātrō
 Sānguīnē nē pēcūdūm || vēscāntūr, iāmquē pōtētās
 cōncēssa īn pēcūdēs, || quōd quāmvīs frōndībūs ōlīm
 sīnt pāstī pātrēs, || ēt vīctū sīmplīcīs hērbāe 410
 nūnc vīrēs || pēcūdūm mēmbrīs || rēvōcārē līcēbīt
 quīn ēt prōmītīt || sē nōlle īmmērgērē pōntō
 ūltērīūs || tērrārum ōrbem, || ēt gēnūs ōmnē fērārum
 ēt gēnūs hūmānum, ēt || pēcūdēs pīctāsquē vōlūcrēs
 Hōc fōedūs || rōsēō firmāt || thāumāntīūs ōrē 415
 nēmpē Īrīs crōcēīs || pēr cāelūm rōscīdā pēnnīs
 mīllē trāhēns vārīōs || ādvērsō sōlē cōlōrēs
 sēd Plūtō nōndūm || sātīātūs clādē prīōrē
 quām Sōlīmāe tāedīs || fūnēstīs īntūlīt; ēccē
 rēllīquīās || ōdīo īnsēquitūr, || stīrpēmquē fūtūrām 420
 nē quīd īnēxpērtūm || līnquāt, || quō fūndītūs ūrbēm
 vērtāt ēt āequā sōlō || fūmāntīā cūlmīnā pōnāt
 āudīērāt māgnā || sēmī dē stīrpē nēpōtūm
 vēntūrūm Chrīstūm, || quī firmō fōedērē iūngēt
 īmpērīo || Sōlīmē stīrpem, ēt || gēnūs ōmnē Iāpētī 425
 quōs pāribūs || rēgēt āuspīcīīs, || sōcīōsque vōcābīt
 īlle ūt cōmmūnēm || pōpūlūm || sībī sūbdērēt, ōmnēs
 ādvōcāt, īnquē dēum || scēlūs irrītā iūrgiā iāctāt;
 crūdēlēm || quē vōcāre āudēt || quī gūrgītē vāstō
 dūm fōedām glōmērāt || tēmpēstātem īmbribūs ātrīs 430
 tōt pēcūdēs, || hōmīnēsque īmmērsīt sūādēt ūt āltām

aedificēnt || tūrrīm, cāelō || que ēducērē cērtēnt
 quāe pēlāgī || flūctūs tēmnāt, || cāelīquē rūinās
 hīc, īnquīt, || lōcūs ūrbīs ērīt, || rēquīesquē lābōrūm
 hīc ārx, hīc rēgnūm || vērtūrīs gēntībūs ēstō 435
 quīs prōhībēt || mūrōs iācēre ēt || dārē cīvībūs ūrbēm?
 Ō mīsēri, ēt || rāptī || nēc quīdquam ēx āequōrē! Nūsquām
 vōbīs cērtā dōmūs, || dīcēntūr mōeniā nūsquām?
 quāre āgīte, ēt || mēcūm || sūblīmēm cōndītē tūrrīm
 āstrīs vīcīnam ēt || quāe cūlmīnē pūlsēt ōlīmpūm 440
 hīs vēro ārrēctī || dīctīs, || āctīquē fūrōrē
 āccīngūnt || ōpērī sēsē; || pārs dūcērē sūlcōs
 fūndāmētā || lōcānt ālī, || pārs tōllērē mōlēs
 mūrōrum īngētēs, || āptānt pōrtāsquē fēnētrāsque
 hī lātērēs vāstīs || fōrnācībūs īgnē cōquēbānt 445
 hī fingūnt, || ālī || vēntōsīs fōllībūs āurās
 āccīpīunt, || rēddūntquē: nīgrūm || lēgīt illē bītūmēn
 quālīs āpēs || āestātē nōvā || pēr flōrēā rūrā
 ēxercēt || sūb sōlē lābōr, || quūm gēntīs ādūltōs
 ēdūcūnt || fētūs, || āut cūm || līquēntīā mēllā 450
 stīpānt ēt dūlcī || dēstēndūnt nēctārē cēllās
 āut ōnēra āccīpīunt || vēnīentūm, āut āgmīnē fāctō
 īgnāvūm || fūcōs pēcūs ā || prāesēpībūs ārcēnt
 fērvēt ōpūs || rēdōlētquē Hīmō || frāgāntīā mēllā
 ōllīs sūb || rīdēns hōmīnūm rērūmquē rēpērtōr 455
 vērticē stāt cāeli, ēt || fūlvā dē nūbē tūētūr
 īnstāntēs || ōpērī ārtīfīcēs, || ēt vānā mīnāntēs
 hāud mōrā sū || cēntūs nīmbīs, || ēt tūrbīne āb āltō
 dēscēndīt cāelo, ātquē mīnās || mīsērētūr īnānēs
 ārtīfīcīum, ēt tāntōs || mōrtālībūs ēssē fūrōrēs 460

ūt spērēnt || sē pōsse īpsūm || cōntīngērē cāelūm
prōptērēā || dēdīt ōrā sōnō || dīscōrdīā, ēt ōmnēs
iām līnguīs vārīōs || vārīās dīspērsīt īn ōrās
Ēurōpa ātque Āsiā, || pūlsūs || Chām trīstīs ād Āfrōs
dīscēdīt, || lōngāe || que īgnōtīs ēxsūlāt ōrīs 465
mūltā gēmēns || īgnōmīnīām, || plāgāsquē tōnāntīs
ūltōrīs, tūm || quōs āmīsīt || ēgēmūs āmīcōs
dūm pātrīā prōfūgūs || sītīentēs ērrāt ād Āfrōs
ēt tūrrīm ādspēctāns || rēgnīs ēxcēssīt āvītīs
nēc sībī iām || pātrīam āntīquām || spēs ūllā vīdēndī 470
nēc cārōs || frātrēs || ēxōptātūmquē pārentēm
iām pētīt ūt pērhibēnt || Ēurōpae ēxtrēmā Iāpētūs
āt Sēmūs pātrīs || Āsiāe cōnsēdīt īn ārvīs
hūiūs ād āurōrām || sōbōlēs || pēnētrāvīt ēt Īndōs
sīc Bābīlōn || dēsērtā iācēt, || trāxītquē rūnān 475
ēt iām dīrārūm ēst || dōmūs ōppōrtūnā vōlūcrūm
quām Plūtō vōlūit || dōmīnārī gēntībūs ōlīm
āt vērō tērrām || mōrtālēs vērtērē fērrō
prūdēns īnstītūit || Iānūs || prīmūsquē pēr ārtēm
mōvīt āgrōs, || cūrīs āmēns || mōrtālīā cōrdā 480
nēc tōrpērē grāvī || pāssūs sūā rēgnā vētērnō
ēt dōcēt, ūt sōbōlēs || mēdītāndo ēxtūndērēt ārtēs
pūllātīm, ēt sūlcīs || frūmētī quāerērēt hērbām
ēt sīlīcīs vēnīs || ābstrūsūm ēxcūdērēt īgnēm
tūm dōcūit || nātōs || sēgētī || prāetēndērē sēpēm 485
īnsīdīās || āvībūs || mōlīrī; īncēndērē vēprēs
bālāntrūmquē grēgēm || flūvīō mērsārē sālūbrī
ēt grūībūs pēdicās || ēt rētīā pōnērē cērvīs
āuntōsquē || sēquī lēpōrēs, || ēt fīgērē dāmās

ēt tōrrēre Īgnī frūgēs, || ēt frāngērē sāxō 490
 ēt quā iām || tēllūs || fācta ēst || ūlīgīnē sālsā
 dīlūvī stērīlīs, || nēc fērtīlīs īllā iūvēncīs
 cōmmōdā nēc sēgētī, || nēc Bācchī mūnērē fēlīx
 prōptērēa īn || cāmpīs tēnūēs, || dēdūcērē rīvōs
 ēt sātūrārē fīmō || pīnguī || sōlā iūssīt āmārā 495
 ēt cīnērem īm || mūndum ēffētōs || iāctārē pēr āgrōs
 ātquē fērōs frūctūs || dōcūit mōllīrē cōlēndō
 ēt lāetām || tēnūi || vītēm || cōmmītērē sūlcō
 ēt quum ōlīm sērās || dēpōnēt vīnēā frōndēs
 frīgīdūs ēt sīlvās āquīlō nūdābīt hōnōrē 500
 īnstrūit ēt cūrvo || Sātūrnī dēntē rēlīctām
 āttrēctēt || vītem āttōndēns, || fīngātquē pūtāndā
 mūltāquē prāetērēā, || spātīs quae ēxclūsūs īnīquīs
 prāetērēō ātquē ālīs || pōst mē mēmōrāndā rēlīnquō
 īntērēā || Sēmūs Sōlīmē || tēcta āltā lōcābāt 505
 quām pēne hōrrīsōnūs || Nēptūno īnmērsērāt ēurūs
 sēd nātī || cāptī īnsīdīs || ēt frāudībūs ōrcī
 scīlīcēt Ārphāxād, || tūm Sālē ēt māxīmūs Hēbēr
 ūndē gēnūs, || līnguam ēt nōmēn || dūxērē mīnōrs
 tūm Phālēg, || Rēbū, || Sārūch, || Nāchōrquē, Tāhrōquē 510
 sēgnīūs īns || tābānt ōpērī, || rēgnōquē fūtūrō
 īmmēmōrēs || tāntī rēgnī || rērūmquē sūārūm
 īntēr quōs Ābrām || Bābīlōnī tēctā nōvāntēm
 cōnspīcīt ōmnīpōtēns, || cāelōquē ītā fātūr āb āltō
 nōmīnē cōmpēllāns; || tū nūnc Bābīlōnē mōrārīs 515
 fūndāmētā lōcāns, || īnīmīcam ēt || nēscīūs ūrbēm
 ēxtrūīs, hēu || rēgnī || rērūmquē ōblītē tūārūm
 quīd strūīs? Āut || quā spē || stīgīs || tērīs ōtīā tērrīs?

Hāe tībī mūtāndāe || sēdēs, || tērra īllā pētēndā
 quām tībī mōnstrābō, || tū māgnīs māgnā pārābīs 520
 mōeniā vēntūrōs || tōllēmūs īn āstrā nēpōtēs
 īmpērīūm || que ūrbī || dābīmūs: || pātrīamquē pātrēmquē
 līnquērē nē pīgēāt, || nēve extērā quāerērē rēgnā
 ān tē nullā mōvēt || tāntārūm Glōriā rērūm
 nēc sūpēr īpsē tūā || mōlīrīs laudē lābōrēm 525
 sūrgē cītūs || Sōlīmās || ārcēmquē rēquīrē Sīōnīs
 āttōnītūs || tāntō || mōnnītu īmpērīōquē tōnāntīs
 Ābrāmūs, || sūbītō || Chāldēās dēsērīt ōrās
 īgnōtāsquē dōmōs || ātque ārvā āliēnā pētīvīt
 īncērtūs || quō fātā fērānt, || ūbī sīstērē dētūr 530
 ēt tāndem ōptātāe || pēnētrāvīt līmīnā tērrāe.
 Āethērīā || tūnc ēccē plāgā || rēx māgnūs Ōlīmpī
 nūbē sēdēt || cāndēntī, ēt sīc ādfātūr Ābrāmūm
 hūc gēmīnās || nūnc flēcte ācīēs, || hānc ādspīcē tērrām
 sēu dēxtrā || lāevāquē vēlīs, || sēu sōlīs ād ōrtūm 535
 sōlīs ād ōccāsūm, || quāecūm || que ādspēxērīs, ōmnēm
 hānc tērram āccīpīēs: || hāec lītōrā cūrvā tēnēbīt
 prōgēnīēs || māgnūm cāelī || vēntūrā sūb āxēm
 hīc tībī cērtā dōmūs || cēlsīs || cāpūt ūrbībūs ēxīt
 sīdērā cūnctā nōtā || tācītō || lābēntīā cāelō 540
 nāmquē dīēs cāelō || cōncēssērāt, || āstrāquē bīgīs
 īgnēā nōctīvāgīs || pūlsābānt āethērīs ōrbēs
 tēntā, sī || pōssīs, || nūmērō || cōmprēndērē cērtō
 lītōrē, quām || mūltāe || zēphīrō || tūrbēntūr ārēnāe
 tālīs ērīt || sōbōlēs || quām pārtū cāndīdā Sārā 545
 quāmvis īām stērīlīs || fūndēt tībī; māxīmūs īllē
 nāscētūr pūlchrā || cāelēstīs ōrīgīnē Chrīstūs

quī grāvīdam īmpērīs || Bābīlōnem, ārmīsquē frēmētēm
 sērvītō prēmēt, ēt || tōtī dōmīnābītūr orbī
 hūnc tu ōlīm || cāelō spōlīs || Bābīlōnīs ōnūstūm 550
 āccīpiēs; || vōtīs || quē vōcābītūr illē pēr ōmnēs
 quās Phāetōntīs ēquī || pērflābūnt lūmīnē tērrās
 hīs dīctīs || cūrae ēmōtās || pūlsūsquē pārūmpēr
 cōrdē dōlōr; || sēd Plū || to īn āpērtā pērīcūla Ābrāmūm
 cōnīcīt, || ūt pōssīt || Chānānēo ēxpēllērē rēgnō 555
 nī pātēr āethērūs || vīrēs ānīmūmquē dēdīssēt
 dūm bēllo Āssīrī || vērābānt ōppīdā rēgēs
 quīnque Pālēsīnāe, || Lōthūm dē frātrē nēpōtēm
 cōrrīpiūnt, || cāptō || vīm dūram ēt vīnculā tēndūnt
 hāud prōcūl ā || Sōdōmīs || hābitābāt vāllībūs īmīs 560
 Lōthūs, ūbī || gēns sāevā vīrum; || ātque ēffrēnā Dēīquē
 cōntēmtrīx || pōsūere ūrbēs, || quās rēctōr ōlīmpī
 fūlmīnē dīsīcīt, || dēnsa īntēr nūbīlā flāmmās
 sūlphūrēas tōrquēns; || quāe tāntum āccēndērāt īgnēm
 cāusā pātēt, || nēmpē īnfāndūm || Vēnūs īmprōbā flāmmām 565
 ōssībūs īn || dūrīs īnvēnūm || vērsāvīt āmāntūm
 sīc Dēus īgnē nēfās, || īgnēm sīc īgnē pīāvīt
 hēu quāntāe || scēlērūm fācīēs, || quae īmmānīā cōeptā
 mōrtālēs || āgītānt mīsērōs, || cāelūmquē lācēsūnt
 āh quōtīēs māgnā || tēstātūr vōcē pēr āurās 570
 ōmnīpōtēns? || quōtīēs scēlērūm || nōs ādmōnēt īngēns
 pōrtā tōnāns cāelī, ēt || nīmbīs īllīsā rēclāmānt
 fūlgūrā, nēc || sūmmī pōtērīt || rēvōcārē pārentīs
 vōx līcēt īncrēpītāns || ītērūmquē ītērūmquē mīnētūr
 nōnnē sūbīt || quōt rēgna ōlīm || pēccātā lūērūnt 575
 quūm pātēr īrātūs || tēllūrem ēffūdīt īn ūndās?

dīlūvīo ēx īllō || quōt vāstā sūb āequōrē mērsīt
 ārvā, ūrbēsquē sīmūl, || quōt strāvīt fūlmīnē tūrrēs?
 Quōtque ūrbēs || trēmēfactā sōlō || tērra īmā dēhīscēns
 ābsōrpsīt, || quāe nūnc fūndō || vōlūuntūr īn īmō? 580
 Quīd tēmpēstātēs || dīcām vēntōsquē fūrētēs
 Āeōlīa ēxcītōs, || āut āctōs nūbībūs īmbrēs?
 Ēt mēmīnistīs ēnīm || cūncti, ēt || mēmōrārē pōtēstīs
 ān vōs nūllā mōvēt || tāntī || tērrōrīs īmāgō?
 Nēc pēritūrūs ādhūc || crūdēlī fūnērē mūndūs? 585
 Quūm tēllūs || īpsūm fūmō || sūbtēxēt ōlīmpūm
 āttōllētquē glōbōs || flāmmārum, ēt sīdērā lāmbēt
 tūm flāmmīs || cōllāpsā rūēnt || mūndī ōmnī rēgnā
 ān tērgo, ō || mīsērī Iōvēm || quūm fīlmīnā tōrquēt
 nēc quīdquam hōrrētīs? || cāecīque īn nūbībūs īgnēs 590
 tērrīfīcānt ānīmōs || ēt īnānīa mūrmūrā mīscēnt?
 Dīscītē īustītīām || mōnītī, ēt || pērsōluītē hōnōrēm
 mōrtālēs, || illī, || quī fōedērā fūlmīnē sāncīt
 nēu flāmmās || Iōvīs ēt sōnītūs || tēmnātīs ōlīmpī
 māgnā pārēns frūgūm || fūit, ēt dītīssīmā tērrā 595
 hāec ōlīm; || cūiūs || flāvētīā cūltā rīgāvīt
 Iōrdānūs vārīs || pēr cāmpōs flēxībūs ērrāns
 āt quāe pīnguīs hūmūs || dūlcīque ūlīgīnē lāetā
 quīquē frēcūens hērbīs || ēt fērtīlīs ūbērē cāmpūs
 ēt quī prāevālīdās || quōndām, || mūltōquē flūētēs 600
 sūffēcīt || Bācchō vītēs, || quī fērtīlīs ūvāe
 quī lātīcīs, || quālēm pātērīs || lābāmūs ēt āurō
 nūnc lācūs ēst īngēns, || vāstāquē vōrāgīnē gūrgēs
 quī picēās lātīcēs || nīgrōquē bītūmīnē spīssās
 cūm gēmītu ērūctāt, || fūndōque ēxāestūāt īmō 605

īntērdūmque ātrām || prōrūmpīt ād āethērā nūbēm
quām sūpēr hāud || ūllāe pōtērānt || īmpūnē vōlāntēs
tēndēre ītēr pēnnīs: || tālīs sēse hālītūs ātrīs
fāucībūs ēf || fūndēns || sūpēra ād cōnvēxā fērēbāt
sī quāe fōrtē lācūm || sūprā vōlītāvērīt ālēs 610
hāec prāecēps || āltā vītām || sūb nūbē rēlīnquīt
ēst ētīām || lācūs hīc īpsīs || nōn pīscībūs āequūs
nāmque hīs īnnāntēs || vūlgō mōrīuntūr īn ūndīs
ūndē lācūm Hēbrāeī || dīxērūnt nōmīnē mōrtūum
hās pīcē tōrrētēs || sī quīs spēctāvērīt ūndās 615
iūrārēt Stīgīī || cāpūt īmplācābīlē fōntīs
hīc ēsse ātque īpsās || fāucēs grāvēdētīs āvēmī
Jōrdānī || tāměn hīc flūvīūs || sē cōndīt āmōenūs
hīc ētīām cīnērēs || pāssīm spārgūntūr īn āgrīs
rēlīquīs || ūltrīcēs flāmmās, || quōs fūlmīnīs āuctōr 620
īn Sōdōma ūt || dīxī lārgō || dēmīsērāt īmbrē
flāmmārum īmmēnsūm cāelō || rūit āgmēn āb āltō
pērquē dōmōs vīctōr, || pērquē āltā cācūmīnā rēgnāns
nūlcībēr īn || vōlūit flāmmīs || ūrbem, ēt rūit ātrām
ād cāelūm || pīcēā crāssūs || cālīgīnē nūbēm 625
Sīc flāmmā || sūpērāntē dōmūs, || cēcīdērē sūpērbā
ōppīda, ēt ōmnīs hūmō || fūmāvīt strātā Gōmōrrā
īn trīstēm || nūnc vērsā lācūm, || stīgīāmquē pālūdēm
quām cīrcūm || līmūs nīgēr ēt dēfōrmīs ārūdō
ēt cīnērēs || fōēdī, ēt stērīlēs || dōmīnāntūr ārēnāe 630
frūgībūs īnfēlīx tēllūs, || nēc cōmmōdā Bācchō
nēc pēcō || rīōppōrtūnā, || nēc ārbōrē fērtīlīs ūllā
īn cīnērēm || fūmūmque ābēunt || fāllācīā pōmā
hāc īn plānītē || quāe mōntībūs ūndīquē cīncta ēst

înter quōs faucēs || āngūstae, ādītūsq̄e mālīgnī 635
 ārmōrūmq̄e dōlīs || vāllēs ēt frāudībūs aptāe
 Āssīrī || bēllūm dīrā || cūm gēntē gērēbānt
 hīc quīnque Āssīrīo || pārēbānt oppīdā rēgī
 bīs sēnīs ānnīs: || sēd tāndem ĩnfāndā fūrētēs
 ēxcūssērē iūgūm cīvēs; || frēnūmq̄e rēcūsānt 640
 āmplīūs accīpēre, || āut dīctō pārērē tīrānno
 prōptērēa ĩn || fērrūm || prō lībērtātē rūēbānt
 quīnque ĩllāe || māgnāe pōsītīs || ĩn cūdībūs ūrbēs
 tēlā nōvānt || tūnc Ādmā pōtēns, || Sōdōmāeq̄e sūpērbāe
 ēt Sēbōim, || cūm Bēlā, tūrrī || gērāquē Gōmōrrā 645
 tēgmīnā tūtā cāvānt || cāpītūm flēctūntquē sālīgnās
 ūmbōnūm crātēs: || ālī thōrācās āēnōs
 āut lēvēs || ōcrēās lēntō || dūcūnt ārgēntō
 vōmērīs hūc || ēt fālcīs hōnōs, || hūc ōmnīs ārātrī
 cēssīt āmōr; || rēcōquūnt pātrīōs fōrnācībūs ēnsēs 650
 ērgo ōmnīs || fūrīs sūrgēns || Bābīlōniā || ĩnstīs
 ād pōenām || pōscūnt || prāesēntī Mārtē rēbēllēs
 ĩn quōrum ēxītīūm || cōniūrānt fōedērē firmō
 fīnītīmāe gēntēs, || ūrbēsque, ōpūlētāquē rēgnā
 quī sāltūs || Sārāndā tūōs, || quī pīngūē Sīrōrūm 655
 lītūs ārānt || cēlērīsq̄e bībūnt || quī Tīgrīdīs ūndās
 quīquē cōlūnt lāetōs || phārētrātāe Pērsīdīs āgrōs
 ōmnēs hī || līnguīs, || hābītū || quōquē vēstīs, ēt ārmīs
 dīvērsī || cōnvēnērūnt; || pārs māxīmā glāndēs
 līvētīs plūmbī spārgīt, || pārs spīcūlā gēstāt 660
 bīnā mānū, || fūlvōsq̄e lūpī || dē pēllē gālērōs
 tēgmēn hābēt cāpītī; || vēstīgīā nūdā sīnīstrī
 ĩnstītūērē pēdīs, || crūcūs tēgīt āltērā pērō

hīs ēnsēs || fālcāti, īllīs || sūnt āclīdēs ārmā
 hī tērētī || pūgnānt || mūcrōne, īlli hōrrīdā quāssānt 665
 pīlā mǎnū || sāevōsquē gērūnt || īn bellā dōlōrēs
 hūic pēllīs || lātōs hūmērōs || ērēptā iūvencō
 pūgnātōrī ōpērīt, || cāpūt illiūs ōrīs hīātūs
 ēt mālās || tēxērē lūpī || cūm dēntībūs ālbīs
 hōrrīdūs īn iācūlīs || ēt pēllē Lībīstīdīs ūrsāe 670
 hīc īncēdīt ōvāns. || hīc tērgum īmmānē lēōnīs
 īmpēxūm sēta, ēt || prāefūlgēns ūnguībūs āurēis
 īndūit, hērcūlēō || que hūmērōs || ōbnūbīt āmīctū
 īlle autēm || phārētra ēt || mǎcūlōsāe tēgmīnē līncīs
 sūccīntūs || grādītūr fāmūlīs || cōmītāntībūs, īllī 675
 Tīgrīdīs ēxūvīae || pēr dōrsūm ā vērtīcē pēndēt
 iāmquē prōpīnquābānt || Pērsārum ēxērcītūs īngēs
 ēxsūpērātquē iūgūm, || sīlvīsque ēvādīt ōpācīs
 ēt Sōdōmītārūm || fūdūnt || sēse āgmīnā pōrtīs
 āerēaque ādsēnsū || crēpūērūnt cōrnūā rāucō 680
 ūtrāquē sīc || lēgīō mēdīum || prōcēssīt īn āequōr
 dē mūrīs || pāvīdāe || mātērēs || rādīāntīā lōngē
 ārmā vīdēt; || strēpītūmquē vīrūm, || sōnītūmquē tūbārūm
 ārdētēs || quē tīmēt || pīlīs || sūblīmībūs āgrōs
 nēc lōngīs || ābsūnt || īntēr sē pāssībūs hōstēs 685
 āc sīmūl Āssīrīūs || fūmāntēs pūlvērē cāmpōs
 prōspēxīt lōngē || Sōdōmāeiāque āgmīnā vīdīt
 ēt sāevum Āssīrīūm || Sōdōmīta āgnōvīt īn ārmīs
 ādvētūmquē pēdūm || flātūsqe āudīvīt āequōrūm
 cōntīnūō || pūgnās || īnēant, || ēt prōelīā tētēt 690
 nī rōsēus fēssōs || iām gūrgītē Phōebūs Hībērō
 tīngāt ēquōs || nōctēmquē dīē || lābētē rēdūcāt

cōnsīdūnt cāstrīs || ānte ūrbem ēt mōeniā vāllānt
 pōstērā cūm prīmō || stēllās Ōrīentē fūgārāt
 clārā dīēs, || lūcēm rēfērēns || mōrtālībūs ālmām 695
 cāmpum ād cērtāmēn || māgnāe sūb mōeniībūs ūrbīs
 dīmēnsi Āssīrīā || quē vīrī || Sōdōmāequē pārābānt
 stānt fērro īnstrūctī || iūvēnēs, || ātque āerē cānōrō
 ēxspēctānt sīgnūm; || tūm fāctā sīlētīā cāmpō
 dūctōrēs || cīrcūmvōlītānt, || ēt vōcībūs ālās 700
 īnstīgānt vārīs, || iūvēnum ēxsūltāntīā tōllīt
 cōrdā pāvōr pūlsāns, || pūgnāequē īnsānā Cūpīdō
 hāud mōrā prō || sīlvērē sūis; || pūgna āspērā sūrgīt
 ūndīquē tērrībīlī || frēmītū || cōncūrrītūr, āmbāsque
 īmplicūere īntēr || se ācīēs, || fērīt āethērā clāmōr 705
 Bēllāntum ārmōrūmquē frāgōr, || gēmītūsquē cādēntiūm
 pūlvērīs ērīpīunt || nūbēs || cāelūmquē sōlūmquē
 pūgnāntum ēx ōcūlīs, || ēt tēlōrum hōrrīdūs īmbēr
 sānguīnīs īntērēā || rīvūs flūit; īpsā flūētā
 Jōrdānīs rēcālēt, || ēt tāntā cāedē rūbescūnt 710
 īnque āurās vōlītānt || vāpōr ātēr sānguīnīs; īntūs
 mātrōnāe || trēpīdam īncēndūnt || clāmōrībūs ūrbēm
 ēffundūntquē prēcēs; || nūllī ēxāudītā dēōrūm
 vōtā mētū dūplīcānt || ēt cāelūm quēstībūs īmplēt
 īlīcēt īn mūrōs || tōtā dīscūrrītūr ūrbē 715
 ōbrūtā sēd tēlīs || tāndēm Sōdōmīticā pūbēs
 nēo tāntām || vīm fērre vālēns, || nēc tēndērē cōntrā
 ēt nūmēro īn || fērīōr pūgnāe, || sīne hōnōrē rēcēdīt
 dīffūgiūnt || ālī ād pōrtās, || ēt mōeniā cūrsū
 fidā pētūnt, || pārs īn pūtēōs || fōrmīdīnē tūrpi
 vōlūūtūr, || quīdām nōtīs cōndūntūr īn āntrīs 720

saxā mētū || pētīere ālī, || mōntēsquē prōpīnquōs
Āssīrī || cūrsū pārītēr || tēlīsquē sēquūntūr
tērgā fātī || gāntēs hāstīs; || dānt cōrpōrā lētō
mīllīā mūltā vīrūm, || spārgūntque hāstīliā dēxtrīs 725
āethēra obscūrānt; || nōn dēnsiōr āērē grāndō
nēc dē cōncūssā || tāntūm || plūit īlicē glāndīs
ōmnē sōlūm || stērnūnt ārtūs, || āvūlsāquē mēmbra
Cāesōrum īn pūgnā: || vēlūtī quūm frīgōrē prīmō
Brūnīlī sīlvīs īncūmbīt ēurus.... 730
Cōnštērnūnt || tērrām || cōncūssō stīpītē frōndēs
Īnsūltānt cāesīs || nūdāntquē cālētīā mēmbra
Āssīrī ēt spōlīs || sē quīsquē rēgētībūs ōrnāt
cōrpōra ēt || grāvībūs cāptīvā cātēnīs
ēt Lōthō tēndūnt || vīm dūram ēt vīncūlā cāptō 735
Chāldāejī īntērēā || bēnē gēsīs cōrpōrā rēbūs
prōcūrānt || vīno īndūlgēt || sōmnōquē sōlūtī
prōcūbūērē sīlēt || lātē lōca īn ūmbra
āt vēro Ābrāmī || quūm prīmum ādlābītūr āurēs
nūntīā sāniā rūēns || ābdūctum ā mīlītē Lōthūm 740
ēt Sōdōmē cīvēs || āut vērsōs tērgā dēdīssē
āut īpsō || pōrtāe || pōsūissē līmīnē vītām
ārmā āmēns || rāpūit || fāmūlōsquē sūb ārmā cōēgīt
ātquē mōrās ōmnēs || rūmpīt tūm nōctē sīlētī
hōstēs īnvādīt || ē sōmnō vīnōquē sēpūltōs 745
cōrpōrā sūsā vīdēns || ārrēctōs lītōrē cūrrūs
īntēr lōrā rōtāsquē vīrōs || sīmūl ārmā iācērē
vīnā sīmūl || frāgem īngētēm || trēpīdūmquē tūmūltūm
ēxcītāt īnnūmērōs || dēxtrā sūb tārtārā mītīt
īnquē fūgām || pāvīdōs rēgēs || cōnvērtīt ōnūstūs 750

īngēntī || praēdā rēdīt || Lōthūmq̄ rēdūxīt
rēx Sālēm || rēx īdem hōmīnūm || Iōvāequē sácērdōs
Mēlchīsēdēc || vīctōri ocurrīt lāetā prēcātūs
grātātūr || rēducēm || Bācchūm || Cērērēmq̄ mīnīstrāns
cūi rēddīt dēcīmās || spōlīōrūm vīctōr Ābrāmūs 755
sīc gēnūs hūmānūm || pōstquām || Rēx Plūtō sūb ōrcūm
cāptīvūm ābdūxīt || vīmque ōmnem ēt vīnclā tētēndīt
Chrīstūs dē || cāelō prōpērāns || dēscēndīt ād ūmbrās
vēstīgāt || quē sūōs frātrēs || mēdīōsquē pēr hōstēs
rūmpīt ītēr || vāldō stērnēns || stīgū āgmīnā vērbō 760
ēt vūltu ēxsānguēs || rādīāntī tērrūt ūmbrās
āt Mānēs Chrīstūm || grādīentem ēt dīrā frēmētēm
ūt vīdērē, mētū || vērsī rētrōquē mēntēs
ēxīgūām || vōcēm tōllunt; || tūm sūplīcē vūltū
ēt gēnībūs flēxīs || nōmēn vēnērāntūr Iēsū 765
illē vōlāt || bārāthrōque ātrūm rāpīt āgmēn āpērtō
ēt cētūm nōdīs || pōst tērgūm vīnxīt āhēmīs
tārtārēās fāucēs || rēsērāvīt, ēt ōstīā Dītīs
ēt cālīgāntēm || nīgrā || fōrmīdīnē lūcūm
tūnc lēto ērīpūt mīsērōs, || ēt vīnculā rūpīt 770
lāetūs ēt ād pātrīās || sēdēs ēvēxīt āmīcōs
lūx ūbī pērpētua ēst, || ēt fīnīs nēscīā vītā
ēt plācīdāe pācīs || nōn ēnārrābilē dōnūm
āurēā pūrpūrēis || hīc fūlgēt ātrīā gēmmīs
sīdērībūs || mīcāt ōmnē sōlūm, || lāquēārē sūpērbūm 775
Phāebēām sūpērāt || flāmmām fūlgōrē cōrūscō
nūllī fās cāstūm || scēlērāto īnsīstērē līmēn
sēd quōrūm || pītās nītēt, || hīc, ēt vīvīdā vīrtūs
ēt quēis īustītīa ēst, || ēt mēns sībī cōnscīā rēctī

nēc nōn prīscā fīdēs, || ēt nēscīā fāllērē vītā 780
pāndītūr hīs sōlūm || dōmūs ōmnīpōtētīs ōlīmpī
hīc sāntī || fūlgēt patrēs, || quāe māxīmā tūrba ęst
hīc Chrīstī sōcīī || bīs sēnī lūcē cōrūscānt
īntēr quōs Chīstūs || pūlchērrīmūs īpsē rēfūlgēt
quālīs ūbī Ōcēānī || pērfūsūs Lūcīfēr undā 785
ēxtūlīt || ōs sācrūm cāelī || tēnēbrāsquē rēsōlvēns
īntēr nōctīvāgōs || āstrōrūm fūlgūrāt īgnēs
ūtque īntēr || dūōdēnā flāgrāt || sōl āurēūs āstrā
hīcquē pīī vātēs || quī prō mōēnībūs āltāe
pūgnāndo ōcccūmbānt Sōlīme; || īnnūptāequē pūēllāe 790
hīc Mārīa āethērīōs īntēr || dēā cāndīdā nīmbōs
vēste īn stēllātā || rēsplēndēt Iāspīdē fūlvā

2. ANÁLISIS Y COMENTARIO MÉTRICO - ESTILÍSTICO

CESURAS Y SINALEFAS

Tras el análisis métrico-prosódico del Libro I de Rossaeus, vemos como resultado que, comparado con Virgilio, la cesura que más veces aparece es también la pentemímera usada sola o en combinación con otras. Si en aquel, hasta el 87% de las cesuras eran de ese tipo, en nuestro autor resulta el 65%. El 40% de las ocasiones la utiliza sola; unos 314 de los 792 versos la llevan.¹¹

Le sigue en frecuencia la combinación de triemímera con heptemímera² que llega a emplear en el 33% de los casos, en 268 versos. Ésta no era tan usual en Virgilio como la combinación de triemímera más pentemímera y heptemímera³ (10%). En esta Versos con cesuras triemímera + pentemímera + heptemímera: obra no hay tanta diferencia, porque ésta la aplica en el 8% de los versos, en 62 concretamente.

1 Son los versos con cesura únicamente pentemímera: 4, 5, 16, 30, 46, 47, 52, 55, 58, 62, 64, 65, 66, 71, 76, 78, 79, 85, 89, 91, 93, 94, 95, 100, 101, 104, 112, 125, 128, 132, 133, 135, 136, 137, 139, 141, 143, 144, 146, 149, 150, 151, 153, 154, 159, 160, 161, 162, 164, 165, 169, 170, 171, 172, 175, 177, 178, 180, 183, 186, 187, 189, 195, 196, 197, 198, 200, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 210, 213, 214, 217, 221, 222, 223, 224, 225, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 236, 238, 239, 240, 241, 244, 247, 248, 251, 254, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 283, 285, 286, 287, 290, 293, 300, 301, 305, 307, 308, 312, 313, 314, 317, 325, 328, 329, 331, 337, 339, 341, 343, 344, 347, 348, 349, 350, 352, 354, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 366, 367, 372, 374, 375, 378, 379, 380, 382, 386, 388, 390, 393, 394, 395, 396, 399, 400, 403, 405, 408, 409, 410, 412, 414, 416, 417, 418, 419, 422, 423, 424, 428, 430, 435, 438, 440, 444, 446, 451, 452, 456, 463, 468, 469, 472, 473, 476, 477, 478, 481, 482, 483, 484, 487, 488, 492, 493, 497, 500, 501, 503, 504, 506, 508, 514, 515, 520, 521, 523, 524, 525, 529, 531, 537, 542, 546, 547, 548, 549, 552, 556, 557, 558, 563, 564, 567, 570, 572, 574, 576, 577, 578, 581, 582, 585, 587, 590, 591, 595, 597, 598, 599, 603, 604, 605, 606, 608, 609, 613, 614, 615, 616, 617, 623, 627, 634, 635, 636, 638, 639, 646, 647, 653, 654, 662, 663, 668, 671, 672, 676, 677, 678, 680, 686, 687, 688, 689, 691, 693, 696, 699, 701, 702, 708, 709, 710, 711, 713, 714, 725, 726, 729, 732, 733, 735, 736, 738, 739, 745, 757, 761, 763, 768, 772, 773, 774, 777, 779, 780, 781, 786, 787, 789, 792.

2 Versos con cesuras triemímera + heptemímera: 13, 18, 19, 24, 25, 26, 30, 33, 34, 35, 38, 39, 50, 61, 63, 67, 72, 74, 75, 77, 80, 81, 86, 96, 97, 99, 111, 112, 117, 118, 123, 126, 127, 129, 130, 131, 134, 138, 145, 147, 152, 155, 156, 157, 158, 163, 166, 167, 168, 173, 174, 176, 179, 181, 190, 191, 192, 193, 199, 209, 215, 218, 219, 220, 226, 227, 230, 235, 242, 243, 245, 246, 249, 252, 253, 255, 257, 258, 262, 264, 268, 270, 278, 279, 281, 282, 284, 288, 289, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 304, 315, 316, 319, 321, 323, 327, 340, 345, 351, 353, 362, 363, 364, 365, 368, 369, 370, 371, 373, 376, 377, 383, 384, 386, 389, 391, 401, 404, 406, 407, 411, 413, 415, 420, 425, 426, 429, 433, 434, 436, 442, 443, 447, 448, 449, 453, 454, 455, 457, 458, 459, 461, 462, 466, 467, 470, 475, 480, 489, 490, 495, 496, 500, 505, 507, 509, 511, 532, 534, 535, 538, 550, 553, 561, 562, 565, 568, 569, 571, 573, 575, 579, 580, 586, 588, 589, 594, 601, 602, 607, 611, 612, 618, 620, 621, 624, 625, 626, 628, 629, 630, 632, 633, 637, 643, 644, 645, 648, 649, 650, 651, 655, 656, 659, 660, 661, 664, 666, 667, 669, 675, 681, 683, 692, 695, 700, 703, 712, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 728, 737, 748, 750, 751, 752, 760, 764, 766, 770, 775, 778, 782, 788, 790.

3 Versos con cesuras triemímera + pentemímera + heptemímera: 1, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 27, 37, 41, 42, 43, 44, 49, 51, 53, 54, 59, 60, 70, 73, 82, 90, 102, 103, 107, 108, 109, 201, 216, 320, 333, 335, 338, 402, 432, 450, 485, 491, 494, 498, 510, 512, 522, 541, 543, 544, 619, 658, 682, 684, 685, 690, 694, 705, 715, 716, 744, 754, 758, 759, 765, 771, 776, 786.

Es más habitual aún la combinación de pentemímera con heptemímera,⁴ en 82 versos, casi un 10%. Y la de triemímera con pentemímera⁵ llega hasta el 7% de los casos, en 57 versos.

Solamente hemos anotado, un caso de triemimera con trocaica en el verso 148,

àtque@ ôdñis || ìnfensâ, || nêc èxsâtûràtà quîescèns

y dos casos de uso de la heptemimera sola; versos 706 y 747.

bèllântum@ àrmòrùmquê frâgòr, || gêmîtùsquê câdèntiûm

ìntèr lòrà rôtàsquê vîròs || sîmûl àrmâ iâcèrè

Coincidiendo con una pausa hay muchos casos; vs. 4, 5, 7, 9, 11, 15, 17, etc;

v.4 dèdùxi@ Àbrâmídàs; || èt nùnc hòrrèntiâ Chrìstì

v.5 àctâ, Dèumquê cânò, || càelì quì prìmûs âb òrìs

v.7 tèrràrum@ ìnvisìt || pròfûgùs, || Chânnânàeâquê vènìt

v.9 nì sùpèrùm, || sàevì || mêmòrèm || Plùtònís òb iràm

4 Versos con cesuras pentemímera + heptemímera: 2, 3, 6, 7, 11, 29, 32, 36, 40, 47, 56, 68, 69, 84, 87, 106, 114, 119, 184, 185, 203, 212, 237, 250, 256, 266, 280, 303, 306, 309, 310, 311, 318, 322, 324, 330, 332, 342, 346, 351, 355, 381, 392, 397, 398, 421, 427, 441, 464, 474, 479, 495, 516, 518, 519, 536, 539, 540, 583, 584, 592, 600, 610, 612, 631, 640, 673, 679, 697, 698, 704, 705, 707, 727, 749, 756, 769, 791.

5 Versos con cesuras triemímera + pentemímera: 28, 45, 88, 92, 105, 113, 120, 121, 124, 140, 142, 182, 194, 214, 326, 387, 431, 437, 439, 446, 460, 465, 471, 476, 499, 513, 517, 526, 527, 528, 530, 533, 545, 551, 554, 555, 559, 560, 593, 596, 642, 652, 657, 665, 670, 674, 731, 740, 741, 742, 743, 746, 753, 755, 762, 767, 773, 784.

v.11 nàm ligno@ încùbùit, || dìxìtquê nôvìssîmâ vèrbä,

v.15 èvèrtit || què dêôs || Lâtî,@ || èt gênûs òmnè lâtînûm

v.44 vèntùrum@ èxcídfio@ ìnfèrni, || sic vòlvêrê Pàrcäs.

Tampoco son raros los versos en que la cesura coincide con la enclítica, como en 11, 21, 36, 70, 73, 83, etc. Véase, p. ej.:

v.11 nàm ligno@ încùbùit, || dìxìt || què nôvìssîmâ vèrbä

v. 21 cèrte@ ìn sùprèmò || divùm || que@ hómînúmquê fâtòrè

en el que aparecen dos sinalefas y una de las cesuras en enclisis.

v.36 hàec ùrbs divês ôpùm || stúdîs || que@ àspèrrîmâ bellî;

v.70 ìn Chrìstum@ èt || Chrìstì fâmúlòs: || quòs ìpsê prîusquäm

v.73 mòlîrîque@ àrcem,@ èt || mínîbùs || sùbvòlvêrê sàxä

v.83 velä dábànt || mòesti,@ èt || spùmàs || sális àeré rûebànt

Sin embargo, en elisión hay unos 65 casos, como en vs. 2, 12, 53, 59, etc. Por ej.:

v.2 càrmen@ èt Àegìpto@ || grèssùs || pèr ìnhòspîtä sàxä
ā

v.12 èt sàcram@ èffùdìt || mùltò || cùm sànguîné vîtäm,

v.53 Chrìstùm cùm || sôcîs, || tèrràe || que@ èxtrêmâ sêquëntës

v.57 Èrràbànt || àctì || tèrram@ èt || mârîa@ òmnîâ circûm;

con tres cesuras, aunque parecen más relevantes la pentemímera y la heptemímera.

Son pocos los casos en que podemos notar alguna cesura en coincidencia con una palabra compuesta, unos 25; 2, 12, 32, 59, 75, 82, 84, 117, etc.

v.2 càrmen@, èt Àegìpto@ || grè~~s~~ûs || pèr înhòspîtä sàxä

v.12 èt sàcram@ || ffù~~t~~ || mùltò || cùm sànguîné vîtäm

v.32 Nîni, tùm pòntès || èt prò || pùgnàcûlá iùnxîtl

v.59 iàmque@ âdês, ìn || cèptùm || que@ ùnà || dècùrré lâbòrëm

con tres cesuras, una de ellas coincidiendo con enclítica, y dos sinalefas.

OTROS FENÓMENOS MÉTRICOS

Hemos notado también algunos casos de cláusulas de verso raras como en los versos 13, 14, 19, 21, 23 ,30, 58, 120, 266 (lânûs în ùndà) o en 301 (âlês în àuràs) y en 634 (cìncta@ èst). P. ej.

v. 30, fùndävît || Nîni gênîtor || Nîmbròthûs, èt àltö

Son pocos los casos de monosílabo ante cesura, vemos como ejemplo el verso siguiente:

Ō dēcūs! || fāmāe || mēritō || pārs mākīmā nōstrāe!

Encontramos **hiatos** con cierta frecuencia, los cuales ayudan a componer el verso y son necesarios para mantener el ritmo del hexámetro:

v. 281 vèlā dāmūs, || vāstūmqûê cāvā || trābè cūrrīmūs âêquōr

v. 647 ùmbònùm crātēs: || âlî thòràcās âènös

v. 680 àerêâque@ àdsènsù || crêpûèrunt còrnû râucö

Por otra parte, los **encabalgamientos** son frecuentes como ya se ve en el verso 1 con el 2:

v. 1 ille@ êgô qui || quòndàm || grācîlî || môdúlātús âvènä

v. 2 cārmén@ èt Àegipto@ || grèssùs || pēr înhòspitā sākā.

Y de igual manera en varios versos más, ejemplo de ello son:

v. 31 àggêrê mùrròrùm || cìnxìt Sèmìrāmîs ùxör

v. 32 Nìnì, tùm pòntès || èt prò || pùgnàcúlā iùnxìt

v. 158 mūndi dēs || crīpsīt gēmīnīs || īn pōstībūs; Ēnōs

v. 159 hīc p̄rimo@ īnstītūt || mōrtālēs ritē p̄cārī.

Hemos encontrado casos de **diéresis** bucólica en el v. 66:

v. 66 nōn mīhī sī līngūās || cētūm sīnt, || òrâquē cētūm

En el v. 211 la encontramos sola:

v. 211 quāe gēnūs òmnē p̄cūndūm dēdīt, || òmnē vīrōrūm

Y otro ejemplo en el v. 541, pero en combinación con triemímera y pentemímera:

v. 541 nāmquē dīē || cāelò || cōncēssērât, || àstrâquē bīgīs

En muchos casos hemos encontrado que las cesuras tienen función articuladora de los versos tanto en el aspecto del sentido, coincidiendo con pausas o separaciones de sintagmas, como en el plano estilístico, para destacar palabras dentro del texto. De las primeras hay infinidad de ejemplos como en los versos en que coincide con la copulativa *atque*:

v. 16 Ālbānōsquē pātrēs || àtque@ àltās m[^]oenīā Rōmāe

v. 62 dā fācīlēm cūsum,@ || àtque@ ùdācībūs àdnūē cōeptīs

v. 92 p̄mīssae@ àt || que@ àltò || Bābīlōnem@ cūl^āmē stērnāt

v. 152 làppàequè || tríbûlique@ àdsùnt || âtque@ àspêrà silvâ.

En este último caso que presentamos, coincide con el uso de dos sinalefas o elisiones:

v. 561 Lòthûs, ûbì || gèns sàevâ vîrum || âtque@ èffrênâ Dêiquë

Son mucho más frecuentes los versos en los que la cesura coincide con la copulativa “et”, antes o después de la misma, bien tras pausa o sin ella; 32, 73, 95, 122, 146, 171, 172, 176, 184, 192, 202, etc.

v. 32 Nìni, tùm pòntès || èt prò || pùgnàcûlá iùnxît

v. 73 mòlirì || que@ àrcem,@ èt || mînîbùs || sùbvòlvêrê sàxä

v. 95 illiditquë vâdit || fùnèrè mèrgît àcèrbö,

v. 122 còrpûs hûmò tégêre,@ èt || fòvèis àbscòndêrê tàntûm

Véase por ejemplo el verso 311, en el que además coincide con sinalefa y en combinación con triemímera que va marcando una pausa:

v. 311 divîni@ èlôquîi, || màgnum@ èt vênêràbilê dònûm

En repetidas ocasiones, coincide con otras conjunciones coordinadas como nec:

v. 186 mùròrum@ àggêrîbùs || nèc pòsse@ àvèrtêre@ âpèrtä

o con aut, tal es el caso del verso 26:

v. 26 fràus ùlla,@ àut || ùlli pòtùit || sùccùmbêrê cùlpäe

y aún en muchos casos más coincidiendo con la enclítica -que, hasta en 23 versos distintos a lo largo de toda la obra, como en 11, 21, 36, 70, 73, 83, 85, 92, ...

v. 11 nàm ligno@ incùbùit, || dixit || què nôvissímâ vèrbä,

v. 21 cèrte@ ìn sùprèmò || divùm || que@ hómínùmquê fâtòrè

v. 36 hàec ùrbs divês ôpùm || stúdîis || que@ àspèrrímâ bèllî;

v. 70 ìn Chistum@ èt || Chrìstì fâmùlòs: || quòs ìpsê prîusquäm

v. 522 ìmpêriùm || que@ ùrbì || dâbîmùs: || pâtrîàmquê pâtrèmquë

En este verso coinciden una sinalefa con tres cesuras, de las cuales una remarca la pausa, observamos una paronomasia entre -patriamque patremque-, que a su vez provoca una aliteración a final de verso.

En algunas ocasiones, utiliza la cesura para hacer resaltar palabras dentro del verso, como en el siguiente caso:

v. 19 ìnsìgnèm || pêtâtê vîrùm, || tôt âdirê lâbòrès

en el que además de coincidir la heptemimera con pausa, destaca el sintagma del acusativo, insignem virum.

Así mismo en el 23, Nulla...facies:

nùlla@ êràt ìn || Chrìstò || fâcîès || scêlêrìsvê dôlvê

O en el 119, incautum fratrem:

v. 119 clàm fêrro@ ìncàutùm || fràtrèm || sùpêràvît ìn àgrö

De la misma manera en 120, sub pectore:

v. 120 ìmpîûs, || hàssît ênìm || sùb pèctôré vùlnûs, êt ùdäe

Y así también en 137 modis...miris; 152, pingues...pecudes; 227, mirum...dictu; 561, 641, 683 y en tantos otros.

En el siguiente verso podemos ver cómo consigue el efecto como si pudiéramos oír el sonido que describe con los vocablos elegidos y la aliteración:

v. 683 àrmâ vîdènt; || strêpîtùmquê vîrùm, || sônîtùmquê túbàrùm

Otro caso es el de las cesuras en coincidencia con elisión o sinalefa. Este fenómeno se da en unos 65 versos, lo que supone un 8% de los versos. Por ejemplo,

v. 12 èt sàcram@ èf || fùdît || mùltò || cùm sànguîné vîtäm

en el que podemos verla además en una palabra compuesta y coincidiendo con tres cesuras.

Versos con dos o tres sinalefas o elisiones son también el 10, 92, 116, 138, 166, 186 o 757, p.ej:

v. 10 mùltâ quôque@ ìn || mònte@ èst || pàssùs || dùm còndêrêt ùrbëm

v. 92 pròmissae àtll que@ àltò || Bàbìlònem@ cùlmînê stèrnät

v. 116 ìllum@ àutem@ àrdèrènt || cùràeque@ ìràeque@ côquebânt

v. 186 mùròrum@ àggêrìbùs || nèc pòsse@ àvèrtêre@ âpèrtä

En composición, el verso 186 no es el único caso, ya que hemos encontrado hasta 25 más; el 3% de los versos. En el 2, el 12 ya mencionado, 32, 59 y algunos que presentamos a continuación:

v. 75 pròptêrêà || pèndènt ôpêra@ ìn || tèrrùptâ, mînàequë

v. 82 vix còns || p̄ectùs || pàtríàs || felícis ìn àltùm

v. 117 Còciti@ || n̄essàe stàgnis, || stígíàque pâludë

v. 155 òmnîpôtèns || nè còepta@ ôpêra@ ìntèrrùptâ iâcèrènt

Véase por ejemplo el 455 (sub || ridens), 458 (suc || cintus), 497 (im || mundus), 511 (ins || tabant) o el 703:

v. 703 hàud môrà prò || silvèrè sùis; || pùgna@ àspêrà sùrgit

Este verso, con dos cesuras, de las cuales la heptemimera remarca la pausa.

Son escasos también los episodios de consonantización de /i/, como los que se dan en los vs. 51 (furjale), 103 (jugulans), 214 (abjate), 328 (celerjes), 387 (nimjo), 529 (aljena)...En todos los casos por razones métricas.

Hay más casos de versos espondeicos, aunque no holoespondeicos, como en el 32, 107, 166, 410, 412, 450, 471, 499, 509. Véase p.ej.:

v. 107 quì mòlli || tàctù || sàcrùm || làmbèbât Êbèlis.

v. 166 mòrtàlem@ àds || cèndisse@ illùc, || ùnde@ èxsùltât ìpsë.

v. 410 sînt pâstî pàtrès, || èt victù simplicîs hèrbæ

v. 499 èt quum@ òlim sèràs || dèpònènt vînêâ fròndës

Hay varios casos de versos pentámetros o inacabados, como los 188, 260, 730, 734, 761:

v. 188 àetèrnàm pàcem@ hòc || prætetèxît frâudëm

v. 730 brùnîlî silvîs || încumbît èurûs

v. 734 còrpòra@ èt grâvîbùs || càptivâ câtènîs

v. 761 èt vùltu@ èxsànguès || tèrrùit ùmbräs

Considerando además que en este último verso utiliza además un hiato. Encontramos también casos de versos hipérmetros en 364, 413:

v. 364 ègrédítur || gênûs òmne@ âvîùm, || pécûdùmquê fêrârûmque@

v. 365 @ àd scôpûlòs || mèrgì rêvôlànt, || àd flùmîná cìgnî,

aquí claramente aprovechando la elisión con la vocal inicial del verso siguiente.

v. 413 ùltêrûs || tèrràrum@ òrbem@, èt || gênûs òmnê fêràrum@

v. 414 @èt gênûs hùmànum@, èt || pécûdès pìctàsquê vólucrès

nótese la coincidencia de la heptemimera con pausa, cópula y sinalefa.

ASPECTOS ESTILÍSTICOS

Son frecuentes las figuras estilísticas utilizadas a lo largo de toda la obra:

la **anástrofe** es una figura de la que no ha hecho un uso repetido. La encontramos por ejemplo en el v. 20; tantas...in iras;

v. 20 ìmpûlît? Àn || tàntàs || càelì || mènS àrdêt ìn ìräs?

el **polisíndeton** del 21, divumque hominumque:

v. 21 cêrte@ ìn sùprèmò || òvùmque@ hòmînumquê fâtòrè

y otros ejemplos:

v. 40 sî quâ fâtâ sînànt || iàm dùm || tènditquê fôvètquê

v. 707 pùlvêrîs èrîpîunt || nùbès || càelùmquê sòlùmquê

En el v. 23 esta figura va acompañada de **aliteración**:

v. 23 nùlla@ êrât ìn || Chrìstò || fâcîès || scêlêrîsvê dôlîvê

v. 76 mùròrum@ ìngèntès, || àequàtâquê màchínâ càelò

v. 116 ìllum@ àtem@ àrdèrènt || cùràeque@ ìràeque côquèbânt

v. 124 quàe sînt, quàe fûêrînt, || quàe mòx vèntùrà trâhàntûr

este último con anáfora del pronombre.

Otros ejemplos de **anáfora** son:

v. 702 còrdâ pâvòr pùlsàns, || pùgnàeque@ ìnsànâ Cûpidò

v. 703 hàud môrà prò || sîlvèrè sùis; || pùgna@ àspêrà sùrgît

La **variatio** como en 70:

v. 70 ìn Chrìstum@ èt || Chrìstì fâmûlòs: quòs ìpsê prîusquäm

RITMO

También hay series de versos en los que se repite el **ritmo**. Las más llamativas son las series de pentemímeras de los vs. 64 al 66, 93 al 95, 132-133, 135-136, 143-144, 149 al 151, 159 al 162, 195 a 198, 204 a 207, 223 a 225, 231 a 234, 238 a 241, 271 a 277, que es la serie más larga que hemos encontrado, 312 a 314, 347 a 350, 357 a 361, 393 a 396, 416 a 419, 476 a 478, etc. Por ejemplo, la serie:

- v. 64 sòlà Sôphoclàèò || miràcúlâ dignâ còthùrnö
- v. 65 nòn êgô cùncâ mêis || àmplècti vèrsíbûs òptö
- v. 66 nòn, míhî sì língûàs || cèntùm sìnt, || òràquê cèntùm
- v. 476 èt iàm diràrum@ èst || dômûs òppòrtùnê vòlucrúm
- v. 477 quàm Plùtò vòlùit || dómînàrì gèntíbûs òlím
- v. 478 àt vèrò tèrràm || mòrtàlès vèrtèrê ferrö

Del mismo modo, con cesura triemímera y heptemímera, encontramos series de versos como: 18-19, 25-26, 33 a 35, 38-39, 74-75, 80-81, 166 a 168, 218 a 220, o las más largas de vs. 294 a 299, 648 a 651 y 718 al 724 que significamos también como la serie más larga. Por ejemplo, los versos 74-75:

- v. 74 quòs òmnès || fèrro@ ìnsèquítùr || vèl fràudê fâtìgât
- v. 75 pròptêrêà || pèndènt ôpêra@ ìn || tèrrùptâ, mínàequê

donde encontramos una cesura heptemímera en composición y sinalefa.

- v. 218 ìngèntès || útêrùmquê cíbò || pòtùquê rêplèvít
- v. 219 cònvênîunt || ùrsae@ ìnfôrmès, || fùlvìquê lèdnès
- v. 220 sîlvîs; || tùm sàevûs âpèr, || tùm pèssímâ tigrîs

Son escasas las series que llevan tres cesuras, como en los versos 8 a 10, 41 a 43:

v. 41 *prògênîèm, || sêd ênîm || Iùdàe || a@ sànguîné dâci*

v. 42 *àudfêràt, || stîgîàs || òlîm || quàe vèrtêrêt àrcès:*

v. 43 *hînc pòpùlùm || làtè || règèm, || vèrbòquê pòtèntèm*

coincidiendo algunas con sinalefas y pausas.

Algunos versos son singulares porque acumulan distintas licencias, como en algunos que presentamos:

v. 20 *împùlît? Àn || tàntàs || càeli || mènè àrdêt îñ iràs?*

v. 21 *Cèrte@ îñ sùprèmò || divùmque@ hómînumquê fâtòrë*

v. 22 *nùllae@ irae@ îg || nêscùnt, || nullùs || dôlôr ôssîbùs àrdêt:*

v. 23 *nùlla@ êràt îñ || Chrìstòll fâcîès || scêlêrîsvê dôlîvë*

En el verso 20 observamos la anástrofe “tantas...in iras” en vez de “in tantas iras”. Veamos también la anáfora de la palabra “iras” que se repite en el verso 22. El v. 21 nos sorprende con enclisis, polisíndeton, aliteración. En el v. 22 encontramos anáfora en la palabra “nula/nulus” y se repite con el principio del v. 23, en el que se repite la partícula enclítica “ve” para terminar el verso.

Tras este exhaustivo análisis, podemos concluir que queda manifiesto el dominio del metro y la riqueza de aspectos estilísticos con los que nuestro autor operaba.

